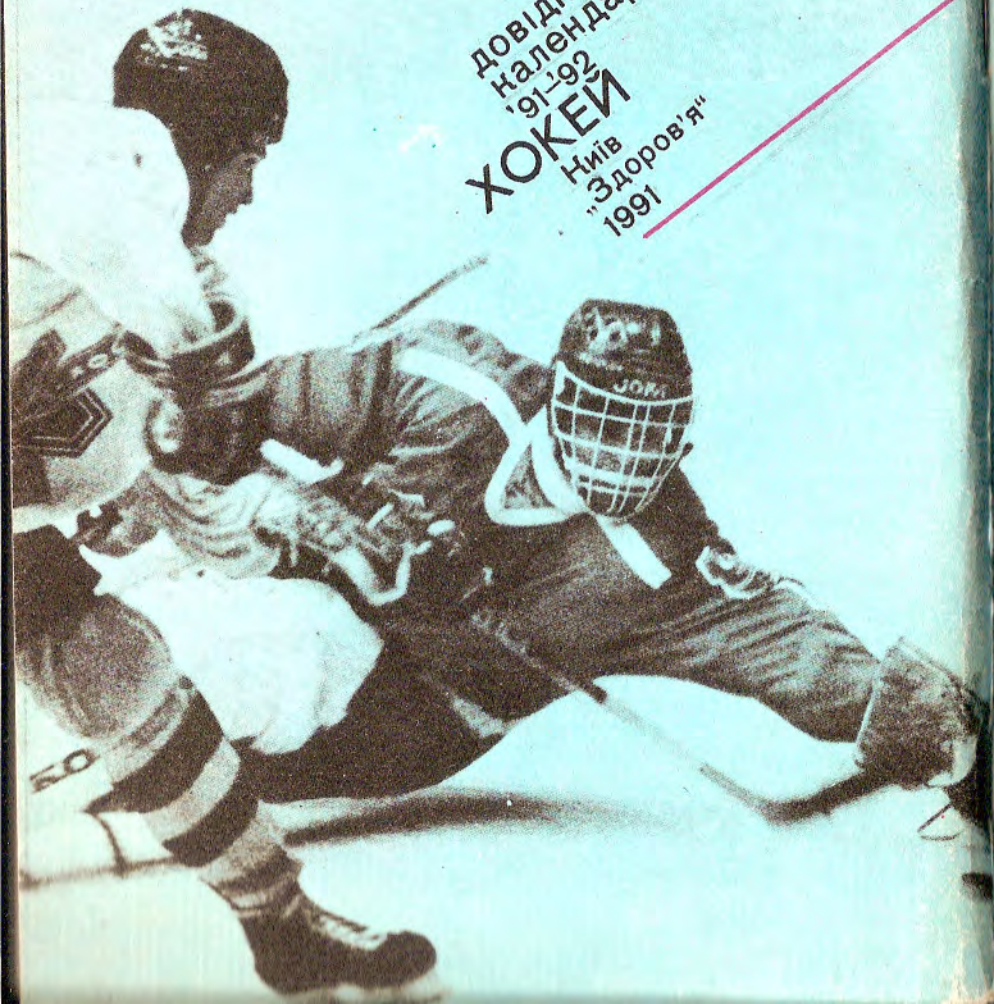

1 р.

Довідник-
календар
'91-'92
ХОКЕЙ

Київ
"Здоров'я"
1991

Довідник-
календар
'91-'92

ХОКЕЙ

Київ
"Здоров'я"
1991

ДОВІДНИК—
ХОКЕЙ—'91-'92
КАЛЕНДАР

Київ
"Здоров'я"
1991

ББК 75.579я2
Х70

Автори:

*Віктор Браницький, Дмитро Герасименко,
Валерій Золотарьов, Леонід Каневський,
Петро Лейко, Василь Сайко*

Упорядник Д. Ф. Герасименко

Фотокореспондент Петро Лейко

Редактор Н. М. Радченко

420400000-118
Х М209(04)-91 152.91

ISBN 5-311-02500-X

© Віктор Браницький, Дмитро Герасименко, Валерій Золотарьов, Леонід Каневський, Петро Лейко, Василь Сайко, 1991

© Д. Ф. Герасименко, упорядкування, 1991

УСІМ СЕЗОНАМ — СЕЗОН

На численну армію радянських любителів хокею чекає цікавий, насичений сезон. Він розпочнеться баталіями на Кубок Канади. За зміненою формулою пройде чемпіонат країни, а вже в 1992 р. пройдуть турнір за програмою Білої Олімпіади в Альбервіллі та чемпіонат світу в ЧСФР. Але про все по порядку.

Чемпіонат СРСР серед команд вищої ліги розпочнеться у вересні. На старт виходять команди: «Динамо» (Москва), «Спартак» (Москва), «Крила Рад» (Москва), ЦСКА (Москва), ХК «Рига», «Хімік» (Воскресенськ), «Торпедо» (Ярославль), «Сокіл» (Київ), «Торпедо» (Нижній Новгород), «Торпедо» (Усть-Каменогорськ), «Лада» (Тольятті), «Трактор» (Челябінськ), «Автомобіліст» (Єкатеринбург), «Тиль» (Казань), «Динамо» (Мінськ), «Авангард» (Омськ). Ці 16 команд проведуть двоколовий турнір, який завершиться 14 грудня.

На першому етапі головне завдання команд — потрапити в першу десятку, бо надалі за медалі змагатимуться лише 10 кращих. Вони гратимуть за системою плей-офф. Розпочнуть команди, які опиняться на сьомому — десятому місцях і складуть дві пари, які боротимуться за два місяці в чвертьфіналі, в який перші шість клубів попадуть без ігор.

Чвертьфінальні матчі розпочнуться 28 лютого, не пізніше 5 квітня визначиться переможець 46-го чемпіонату Радянського Союзу.

Команди, які посядуть 11-е — 16-е місця, а також два колективи, які програють на першому етапі плей-офф, разом з вісьмома кращими клубами першої ліги складуть двоколовий перехідний турнір.

20 команд першої ліги розпочнуть свій турнір 10 вересня в двох зонах по 10 клубів у кожній. У Західній зоні виступлять: СКА (Санкт-Петербург), «Кристал» (Саратов), «Динамо» (Харків), «Кристал» (Електросталь), «Прогрес» — ШВСМ (Гродно), «Металург» (Череповець), «Буря» (Воронеж), «Кренгольм» (Нарва), «Дизеліст» (Пенза), «Сокіл» (Новочебоксарськ). До Східної зони увійшли: СКА (Хабаровськ), «Сибір» (Новосибірськ), «Автомобіліст» (Караганда), «Салават Юлаєв» (Уфа), «Металург» (Челябінськ),

«Металург» (Новокузнецьк), «Металург» (Магнітогорськ), «Іж-сталь» (Іжевськ), «Молот» (Перм), «Будівельник» (Теміртау).

Команди змагатимуться в чотири кола. По чотири кращі команди з кожної зони увійдуть до перехідного турніру, де на них чекатимуть вісім клубів вищої ліги. Дві кращі команди перехідного турніру одразу отримають путівки до вищої ліги, а на решту (крім двох аутсайдерів) чекатиме плей-офф.

І в другій лізі виступатиме українська команда — ШВСМ (Київ). Її суперниками в Західній зоні будуть: ЦСКА-2 (Москва), «Іжорець» (Санкт-Петербург), СКА-2 (Санкт-Петербург), ШВСМ — «Енерго» (Рига), «Хімік» (Новополицьк), «Трактор» (Липецьк), «Динамо-2» (Москва), «Десна» (Брянськ), «Гірник» (Оленегорськ), ШВСМ (Ярославль), «Кварц» (Бор), «Корд» (Щекіно), «Нафтовик» (Альметьевськ), «Прогрес» (Глазов), «Олімпія» (Кірово-Чепецьк), «Хімік» (Енгельс), «Вятч» (Рязань), «Аргус» (Москва).

Визначено також строки юнацьких змагань. В них візьмуть участь юні хокеїсти 1973—1978 рр. народження. У різних вікових групах виступлять і наші земляки. Так, у другій групі чемпіонату СРСР серед юніорів 1973—1974 рр. народження разом з ЦСКА, «Крилами Рад», «Хіміком» і ШВСМ (Мінськ) суперечку поведуть київський «Сокіл» і харківське «Динамо». Хлопчики 1975 р. н. змагатимуться в першій групі. Тут суперниками «Сокола», ШІСП (Харків) і ДЮСШ (Київ) будуть «Динамо» (Москва), «Кристал» (Електросталь) і «Дизеліст» (Пенза). Перші етапи обох турнірів пройдуть з 28 вересня до 15 грудня 1991 р. Хокеїсти 1976 р. н. боротимуться в складах команд спецкласів, а хлопці на рік молодші — СДЮШОР і ДЮСШ. Нарешті, найменші (1978 р. н.) — у складах збірних республік, регіонів, Москви і Санкт-Петербурга.

Змагання за Кубок Канади розпочнуться 31 серпня. Команди Канади, США, СРСР, ЧСФР, Швеції та Фінляндії зіграють кожна з кожною в одне коло. Чотири кращі колективи 11 і 12 вересня проведуть два півфінальні матчі, переможці яких й розіграють Кубок Канади (до двох перемог).

На Олімпіаді-92 в Альбервіллі 12 команд виступатимуть в двох групах. По чотири кращих з кожної групи складуть чвертьфінальні пари. Далі, звісно, змагання підуть за олімпійською системою з вибуванням, названою нині «плей-офф». Фінальний матч намічено провести в день закриття Олімпіади. За аналогічною формулою пройде чемпіонат світу в Чехо-Словаччині. Зумисне не згадуємо європейську першість, яка раніше проводилась разом з чемпіонатом світу, бо на наступному турнірі вона не розігруватиметься. Нагадаємо, що збірна СРСР потрапила в одну групу з командами ЧСФР, Канади, Швейцарії, Норвегії та Франції.

Інтерес викличуть також чергові чемпіонат світу серед моло-

діжних команд, а також європейська першість юніорів, черговий розіграш Кубка європейських чемпіонів, фінал якого пройде в кінці цього року в Турку. Словом, сезон — напружений, цікавого — безліч!

ПІДСУМКИ, ЦИФРИ, ФАКТИ

ВАЖКИЙ ЧАС НАШОГО ХОКЕЮ

Минулий хокейний сезон залишив по собі подвійне враження. Чемпіонат країни, за загальною думкою фахівців, виявився цікавим і драматичним, багатим несподіваними результатами і появою великої плеяди молодих обдарованих гравців, яких тренери кинули в бій замість корифеїв, що поїхали шукати щастя, а точніше, заробляти валюту, до клубів НХЛ і різних європейських країн.

Другий рік підряд золоті медалі дісталися московським динамівцям, котрі, після того як їх очолив Володимир Юрзінов, кинули рукавичку найтитолованішому нашому клубу — ЦСКА. Незважаючи на те, що з торішнього чемпіонського складу команди з різних причин пішли 11 гравців, на ній не позначився процес зміни поколінь, команда залишилась биездатною одиницею. Щоправда, після першого етапу «Динамо» перебувало на третьому місці, однак у фінальній стадії турніру воно розвинуло таку спринтерську швидкість, яка виявилась не до снаги іншим претендентам на золоті медалі, котрі почали безнадійно відставати. На фініші розрив між лідером і «Спартакком», який фінішував другим, дорівнював шести очкам. А це дає право зробити висновок: якоїсь справжньої конкуренції динамівці не мали.

Мабути, головною сенсацією чемпіонату було друге місце московського «Спартака». Він стрибнув на нього з торішньої восьмої сходинки таблиці розіграшу. За два роки праці з командою її головному тренеру Олександрю Якушеву пощастило створити конкурентноспроможний колектив. У спартаківському складі не було хокейних «зірок» першої величини, хокеїстів по-справжньому видатних і самобутніх. Іхню відсутність клуб з надлишком компенсував напрочуд вмілою і добре організованою командною грою. Здається, «Спартак» був єдиним учасником чемпіонату, що мав приблизно рівні за силою чотири трійки форвардів, які не раз виручали одна одну.

Удруге за всю історію всесоюзних першостей без медалей залишилися хокеїсти ЦСКА (вперше таке з ними трапилося 40 років тому!). Арміїці набрали стільки ж очок, як і «Крила Рад». Профспілковий клуб завоював бронзові нагороди, бо мав ліпший показник у безпосередніх матчах з ЦСКА.

Як бачимо, минулий чемпіонат пройшов за повної переваги московських команд, які й склали на фініші провідний квартал, чого не було вже 11 сезонів. Спробував спочатку посперечатись з москвичами воскресенський «Хімік», але на другий етап у нього за браком сил. Занадто пізно скаменулися різькі динамівці, і надолужити прогає на старті не змогли, хоч і виграли приз імені Всеволода Боброва, який вручається за найкращу результативність. За очковим здобутком у фінальній турніру вони розділили з «Крильцями» друге-третє місце, але для рижан це було не більше ніж втіхою.

А що ж наш рідний київський «Сокіл»? Перед сезоном його наставники планували підопічним шосте місце, тверезо оцінюючи можливості команди. Не судилося. Та чи й до снаги воно було киянам, чи не переоцінили тренери свою значно оновлену команду? Спробуємо відповісти. Сезон київські хокеїсти почали без своїх ветеранів. Особливо відчутною була відсутність нападаючих Анатолія Степанішова, який поїхав на заробітки в Швейцарію, і Петра Малкова, котрий несподівано запропонував свої послуги ЦСКА, який від них не відмовився. Зігравши лише кілька матчів, вирушив до Югославії голкіпер Юрій Шундров. Заміни ж визнанням майстрам у «Соколі» не знайшлося. І все ж, уявіть собі, всі підстави для пристойнішого виступу у киян були. На жаль, не вистачило стабільності, занадто щедро на першому етапі вони роздавали очки суперникам, тим, які зовсім не переважали їх за своєю майстерністю, зокрема, устькаменогорцям, ярославцям і навіть стовідсотковим аутсайдерам мінчанам. За сезон «Сокіл» загалом втратив десь шість-сім зайвих очок на старті та три-чотири — на фініші. В сумі це і не дозволило йому «долетіти» до запланованого результату.

Звичайно, можна було б зробити знижку молодим гравцям: мовляв, учорашні вихованці СДЮШОР просто не мали досвіду виступів на дорослому рівні. Проте біда полягала в тому, що молоді гравці, за винятком хіба що Василя Василенка, не дуже, якщо хочете, квапилися з вихованням у себе бойового духу. Скільки разів ми бачили, як молодь, коли «Сокіл» по ходу зустрічі потрапляв до скрутного становища, припиняла опір. До останнього билися воротар Віталій Самойлов, захисники Валерій Ширяєв і Сергій Лубнін, нападаючі Раміль Юлдашев і Анатолій Найда, тобто ті, хто вже пролив чимало поту на майданчику, але не юні хокеїсти, хоч їм було з кого брати приклад, на кого рівнятися.

Так, тренери можуть розробити конкретний план того чи іншого матчу, простежити за підвищенням технічної майстерності гравців, але їм дуже важко прищепити підопічним вольові якості, коли хокеїсти самі не йдуть назустріч. Бойового ж духу у більшості гравців «Сокола», на жаль, не було.

Можливо, якби і на другий етап в команді залишився Дмитро

Христинч, який в грудні підписав контракт з клубом НХЛ «Вашингтон Кепітелз» і подався до Північної Америки, справи з атакою у «Сокола» мали б кращий вигляд. Однак це є лише припущенням, хоч втрапа талановитого форварда й була з розряду незамінних.

Найбільшим досягненням «Сокола» в минулому сезоні є те, що він висунув з своїх лав найкращого захисника чемпіонату Ширяєва, який вдруге підряд завоював приз газети «Ленинградская правда», і головного бомбардира турніру Юлдашева, якому першому з київських хокеїстів дісталася відзнака газети «Известия». Приємно, безумовно, за наших володарів призів. Однак ще приємніше було б, якби відзначилася команда в цілому.

Періодичні видання, підсумовуючи результати чемпіонату СРСР, наголошували на тому, що така безкомпромісність турніру обумовлена приблизно однаковою класом провідних клубів. Справді, на відміну від недалекого минулого, коли ми мали одного єдиного непересічного лідера — ЦСКА, претендентів на вищі нагороди побільшало, тим, хто грав у «Спортпрогноз», стало значно важче передбачати результати матчів. Та шкода лише, що клас зрівнявся не за рахунок підвищення «Динамо», рівня гри інших команд, а завдяки значному зниженню рівня гри лідера. Адже арміїці, розпрощавшись із такими своїми знаменитими майстрами, як Макаров, Ларіонов, Крутов, Фетісов, Касатонов, Гусаров, Хомутов, Биков, залишилися, образно кажучи, біля розбитих ночов.

Крім того, шкода й те, що суперечку за медалі практично вели тільки столичні клуби, які до цього дня мають перевагу в комплектуванні. В той же час уже другий рік підряд до провідної десятки не потрапили обидві уральські команди — свердловська та челябінська, які в минулому виховали чимало видатних хокеїстів, давно немає у вищій лізі представників Сибіру — постійної коліски вправних льодових рицарів. Тут є за чим сумувати.

Зате в минулому сезоні ми познайомилися з багатьма талановитими молодими гравцями. Серед них насаперед слід назвати воротаря московського «Динамо» Андрія Трефілова, його одноклубника нападаючого Олексія Жамнова, воскресенських форвардів Вячеслава Козлова і Романа Оксюго, московських арміїців Вячеслава Буцаєва і Сергія Кривокрасова, рижанина Сергія Болдавешка, киян Олександра Кузьмінського, Олексія Житника, Валентина Олещько, форварда «Крилець» Віктора Гордіюка, брата Олега і Євгена Наместникових з Нижнього Новгорода. Найяскравішою постаттю став голкіпер Трефілов. З'явившись у складі чемпіонів лише на другому етапі турніру, він завершив сезон у ранзі основного стража воріт збірної СРСР. Такого раннього приголомшливого дебюту в нашому хокеї не було з часів незабутнього Владислава Третяка. Загалом же поява значного заgonу молодих гравців є найкращим свідченням того, що наша земля не збідніла хокейними талантами.

Наш внутрішній хокейний сезон — не тільки турнір вищої ліги. Це ще й змагання в першій і другій. У першій лізі, в її західній зоні, виступало харківське «Динамо». Завдання стартового етапу воно виконало, без зайвих турбот потрапивши до складу учасників перехідного турніру, де разом з іншими провідними клубами першої ліги змагався квартал невадх з вищого хокейного світу. На жаль, омолоджений харківський клуб не витримав конкуренції, фінішував восьмим. Але, тверезо оцінюючи його можливості, важко було сподіватись, що на команду чекатиме ліпша доля. Щоправда, приемним фактом є те, що основний кістяк у харків'ян складається з вихованців місцевої школи.

У західній зоні другої ліги виступали хокеїсти ківської ШВСМ. Перед турніром «школярам» планувалося п'яте місце, яке вони, будучи одними з наймолодших за середнім віком гравців серед своїх опонентів, і зайняли. Та річ навіть не в турнірному доробку команди, а в тому, що вона цілеспрямовано готує зміну «Соколу», є його справжнім «фарм-клубом». Свій шлях у великий хокей у ШВСМ починали Христюк і Василенко, Найда і Сидоров, Синьков і Олеський, Кузьмінський і Житник, Тимченко і Савицький, Гунько і Кудерметов, Ткаченко і Кулабухов. А наприкінці чемпіонату в «Сокол» ми побачили зовсім юних спортсменів, які вивчали ази майстерності в ШВСМ, — Алексеєва, Підгурського, Вологжанинова, Куценка.

Дедалі плідніше працюють на Україні юнацькі тренери. Минулого сезону найбільше відзначилися наставники харківського «Динамо», чий вихованець зайняв друге місце в першості країни серед юніорів слідом за челябінською ШВСМ, випередивши зміну всіх московських клубів. У фіналі всесоюзної першості серед юнаків 1974 р. н. збірна України була другою, а серед 15-річних також друге місце дісталось харківським спортінтернатівцям.

Та коли мова йде про юнаків, річ не так у тому, яке місце зайняла та або інша команда, а в тому, чи є в ній хокеїсти, що незабаром поповнять провідні клуби. І з цього погляду український хокей витримає іспит. У списку серед найкращих юніорів за підсумками минулого сезону ми бачимо п'ятьох киян — воротаря Юрія Михайлова, захисників Олега Полковникова і Олександра Алексеєва, нападаючих Івана Вологжанинова і Богдана Савенка. Усі вони — вихованці СДЮШОР «Сокол». Жодна інша хокейна школа країни не може похвалитися таким досягненням. Висновок один — гра з шайбою має в республіці міцне коріння.

Від наших внутрішніх справ перейдемо до міжнародних. У минулому сезоні тривали зв'язки наших команд з клубами НХЛ. У гості до нас приїздили «Монреаль Канадієнс» і «Міннесота Норт Старс». З останньою помірявся силами «Сокол». І розгромив з

рахунком 5:0, до речі, майбутніх фіналістів Кубка Стенлі. В свою чергу за океаном побували московське «Динамо», ЦСКА і воскресенський «Хімік». Найкраще провели матчі арміїці.

Відбулись також чергові чемпіонати світу і Європи серед юніорів. В обох турнірах срібні медалі дісталися збірним СРСР, наших хокеїстів випередили відповідно команди Канади і Чехо-Словаччини.

І ось тепер саме час розповісти про змагання, які, за традицією, увінчують хокейний сезон — чемпіонат світу, в рамках якого на першому етапі розігруються ще й медалі континентальної першості. Якщо остання закінчилася перемогою збірної СРСР, то світову корону, якою вона володіла, у неї відібрали шведи, залишивши нашій команді бронзові нагороди. Це дало привід президенту Міжнародної федерації хокею Гюнтеру Сабетці мило пожартувати: «Нарешті у збірної СРСР є повний комплект медалей усіх якостей». Та, очевидно, він забув, що за період його президентства наші хокеїсти були вже третіми — 14 років тому.

Не варто, звичайно, з невдачі радянських хокеїстів робити національну трагедію. Нічого страшного не сталося, вічних золотих медалістів у спорті не буває. Тут, як у відомій оперній арії: «Сьогодні — ти, а завтра — я». Інша річ, що турнір поставив перед нашим хокеєм проблему, якої в недалекому минулому він не знав. З'явилася вона після того, як почався від'їзд наших гравців до Північної Америки та європейських країн. З цим явищем уже давно зіткнулися шведи і фіни. Нічого. Якось живуть, не скаржаться. Хтось встигне з клубів НХЛ вчасно приїхати на чемпіонат світу — добре. Не встигне — обійдеться і без нього. Торік наша збірна теж спокійно обійшлася. Нині ж — ні.

Важко, звичайно, сказати щось конкретно, який вигляд мала б наша команда, якби в розпорядженні тренерів з'явилися «північноамериканці» Христюк, Семенов і Татаринів, якби не виявився травмованим «швейцарець» Хомутов. У якому разі цей квартал допоміг би збірній. Та в майбутньому наставникам радянської команди дедалі більше доведеться рахуватись з відливом на чужину найкращих сил. Уже нинішнього року вони були змушені взяти під своє крило велику групу новобранців, зокрема, воротарів Трєфлова і Мар'їна, захисника Миронова, нападаючих Жамнова, Зелепукіна, Козлова, Буцаєва.

Нема сумнівів, усе це досить талановиті спортсмени, але, як показав хід подій, жодному з них не вистачило стабільності на весь турнір, насамперед через брак досвіду. Та ще перша ланка, яку в хокеї називають ударною, Буре — Биков — Каменський (хоч у ній у порівнянні з торішнім чемпіонатом сталася лише одна зміна: замість Хомутова на правому фланзі виступав Буре) поступилася в майстерності своїм попередникам.

Але чи справді в збірній СРСР зібралися всі найсильніші гравці? З погляду головного тренера команди Віктора Тихонова, очевидно, так. І в той же час важко збагнути, чому він, наприклад, відмовився від послуг княнина Раміля Юлдашева — найкращого бомбардира чемпіонату СРСР. Можливо, злякався 29-річного віку бомбардира? Хтозна. Тим часом багато хто з фахівців переконаний, що збірній на льодових майданчиках Фінляндії не вистачало саме

того стрімкого крайнього форварда, яким є гравець «Сокола». Незрозумілою була також «відставка» в останній момент іншого княнина — захисника Валерія Ширяєва. Він уже був у Фінляндії, готувався до матчів, коли йому запропонували повернутися додому.

Втім, склад визначає ніхто інший, як головний тренер. І це дуже невдячна справа — щось йому радити. Тим більше, що на зустрічі з невеликим загоном радянських журналістів, яка відбулась у фінській резиденції команди пансіонаті «Мойкойнен», Тихонов говорив, що запросив до збірної винятково тих гравців, на яких міг надіятись як на самого себе. Але там же він підкреслив, що головним завданням команди «є завоювання світової першості». З цим же хокеїсти, на превеликий жаль, не впорались.

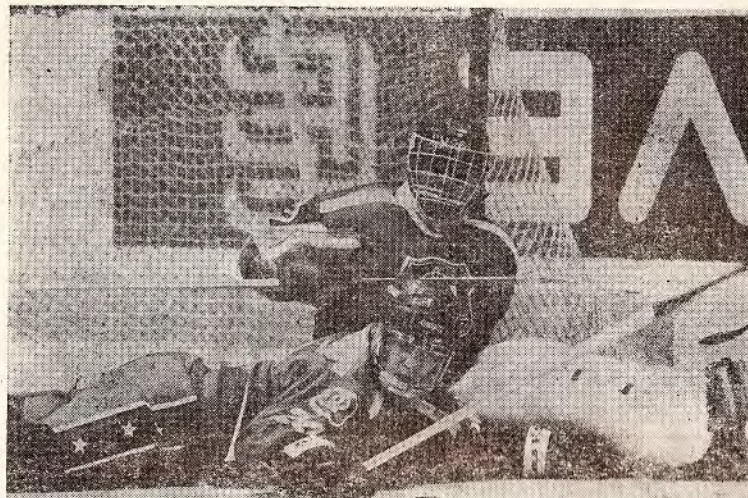
Та, мабуть, головна біда все ж полягала не в тому, що когось тренер «узяв», а когось «не узяв». Значно гіршим було те, що команда підійшла до головних матчів не у найкращій спортивній формі, а точніше, в її грі намітився певний спад, бо пік бойової

готовності припав на середину турніру, завдяки чому вона виграла чемпіонат Європи. На «другу серію» гравцям просто забракло сил. У першу чергу це позначилось на діях молодих хокеїстів. Ім не можна було відмовити в прагненні боротися і з канадцами, і з шведами. Але сталося так, як у відомій пісні Володимира Висоцького. Пам'ятаєте: «Воля волею, як сил є невідворот».

Ми не схильні обвинувачувати в невдачі виключно Тихонова, фахівця знаного і досвідченого. Однак, на наш погляд, головна вина за бронзовий фініш лягає на його плечі. І ось тут згадаємо думку, висловлену в пресі ще до початку чемпіонату. Йдеться про те, що збірну СРСР повинен очолювати її власний тренер, а не людина, яка сидить на двох стільцях. Звісно, в минулому, коли понад 60 відсотків гравців збірної виступало в ЦСКА, проти кандидатури Тихонова не могло бути ніяких заперечень. Проте тепер, коли кількість армійців у збірній зменшилась, керівникам нашого хокею

була рація наслідувати приклад футболістів і забезпечити нашу команду № 1 власним наставником. Звільнений від клубних турбот, він зосередив би всю увагу на підготовці збірної, справедливіше підходив би до відбору кандидатів до неї, бо в минулому траплялось, що деякі хокеїсти потрапляли на світові чемпіонати лише через свою армійську прописку.

Чемпіонат світу також показав, що з нашого хокею поступово зникають особистості. У збірній СРСР весняного призову не виявилось видатних майстрів, здатних у колективній грі вирішити результат матчу завдяки своїм індивідуальним якостям. Цей наш висновок зовсім не суперечить зробленому вище про те, що наша земля не збідніла хокейними талантами. Вони є, але не пройшли ще обробки, після якої алмаз стає діамантом. І все ж з сумом доречно констатувати, що навіть Буре і Козлову, найталановитішим серед молоді, ще рости й рости до класу своїх попередників. Очевидно, наші юнацькі тренери в погоні за створенням команд, здатних виграти той чи інший турнір, звертають менше уваги на розвиток у своїх вихованців індивідуальних якостей, стрижуть усіх під один гребінець. Тому й не бачимо ми нових Фірсових, Харламових, Мальцевих, Ларіонових.

Так, нинішній європейський хокей, на відміну від північноамериканського,

Миттєвості хокейної фієсти

риканського, де основні ролі продовжують належати саме «зіркам», що особливо цінується глядачами, пішов у бік, якщо хочете, підвищення вартості колективних дій. Але ж вони ніколи не заважали «зірці» взяти у слушний момент гру на себе. У шведів такий хокеїст був. Це Сундін. Спочатку, на першому етапі, він врятував «Тре Крунур» від поразок у матчах з фіннами і американцями. А в головному для команди матчі за світову корону із збірної СРСР закинув шайбу, яка і принесла шведам золоті медалі. У нашій збірній, незважаючи на те що Каменський потрапив до символічної команди «зірок», такого хокеїста, на жаль, не знайшлося.

Ось такі невеселі думки з'явилися, певно, у багатьох прихильників радянського хокею після закінчення чемпіонату світу. Надалі ж із комплектуванням збірної турбот у нас ще збільшиться. Бо вузька стежка до клубів НХЛ явно перетвориться на широкий шлях. Безсумнівно, в новому сезоні нам доведеться розпрощатися з багатьма гравцями, які виступали в Фінляндії. А коли в неда-

лекому майбутньому вступить у силу прийнятий Верховною Радою Закон про виїзд, стримати потік радянських гравців за кордон стане взагалі неможливим.

Чого ж наших спортсменів так тягне на чужину? Лише одне — високі заробітки. Бо, на наш погляд, їхні розмови про бажання випробувати себе на справжньому професіональному рівні є не більше, ніж намагання продати залежаний товар у гарній упаковці. Справді, навіть за один рік у НХЛ наш гравець заробить стільки грошей, скільки не заробить за десять сезонів вдома. Судити його не маємо права. Всі ми люди, і хочемо жити по-людському. І як не сумно дізнаватись, що Христинчик закидає шайби, граючи у «Вашінгтон Кепітелз», а не в рідному «Соколі», який дав йому путівку у великий хокей, нічого не вдієш. Життя є життя.

От ми і підійшли до підсумків минулого хокейного сезону з фінансового, так би мовити, погляду. Тут картина була зовсім не втішною. Візьмо киявський «Сокол». Взимку його наставників хвилювало не так те, як підготувати команду до чергового матчу, як те, як своєчасно виплатити заробітну плату. Річ у тім, що профспілки відмовилися від фінансування команди. Де ж взяти кошти? В «Соколі» створили госпрозрахунковий клуб. Але він робить лише перші кроки, зрозуміло, його прибутків іще не вистачає для забезпечення нормального існування команди. Єдиний вихід — трансфер гравців у заможні клуби НХЛ. І поїхав за океан Христинчик, до Швейцарії — Степанищев, до Югославії — Шундров, хоч усі вони, особливо перший, були потрібні «Соколу». Навіть втеча Годинюка до Торонто сприяла деякому поліпшенню фінансових справ киявських хокеїстів. На валюту, перераховану «Мейпл Лівз», було придбано потрібне обладнання.

Тим часом на утриманні команди вищої ліги сьогодні й «фарм-клуб» і дитячо-юнацька школа. Остання ще якимось фінансується профспілками, а ШВСМ, наприклад, другу половину сезону жила на те, що залишалось після «Сокола». В такій ситуації опинилися й інші команди всіх ліг. Добре, коли хтось знаходить такого спонсора, як знайшла його «Лада» в Тольятті, справами якої займається автомобільний завод. У Києві ж аналогічних «багатіїв» нема. Невипадково і головний тренер «Сокола» Анатолій Богданов, який керував ним 15 сезонів, після закінчення минулого чемпіонату СРСР підписав контракт з фінським клубом «Ільвес» з Тампере. Він чесно зізнався, що головною причиною його від'їзду є втома від фінансового неладу.

Так, не тільки хокей, а й весь наш спорт, потрапивши в задізні обійми ринкової економіки, вирватись з яких власними силами йому не до сили, опинився у становищі потопалючого. Єдиний вихід — державні субсидії. Та, здається, наш уряд не квапиться простягнути руку допомоги. Зрозуміло, в тривожні часи, коли спершу треба

нагодувати народ, йому не до спорту. І все ж, і все ж. Понад дві тисячі років тому Цицерон у трактаті «Про обов'язки» писав: «...якщо народ вимагає ігор, а найчесніші мужі, не виказуючи такого бажання, в усякому разі схвалюють це, то влаштувати ігри потрібно...» Отже, ще древні римляни добре розуміли значення для народу видовищ. Недарма з давніх-давен існує знамените, що, мовляв, не хлібом єдиним. А в нас виникла ситуація, коли «ігри» можуть реально зникнути з нашого життя, що зробить його менш повнокровним і повноцінним. Не можна цього допускати. Ні в якому разі.

Починається новий чемпіонат, новий сезон, в якому й розіграш Кубка Канади, й олімпійський турнір, і боротьба за світовий і європейський титули. Нехай же його супроводжують лише мажорні мелодії.

ЛАУРЕАТИ РАДЯНСЬКОГО ХОКЕЮ

Кращий хокеїст сезону. Після завершення сезону 1989—1990 рр. кращим хокеїстом нашої країни було названо нападаючого ЦСКА і збірної СРСР Андрія Хомутова, який став 13-м лауреатом журналістських референдумів. Через рік ця цифра стала щасливою для колишнього партнера А. Хомутова заслуженого майстра спорту Валерія Каменського, який уподобав собі 13-й номер на формі.

Нагадаємо, що кращими хокеїстами країни були: 1968 — А. Фірсов (ЦСКА), 1969 — А. Фірсов (ЦСКА), 1970 — В. Коноваленко («Торпедо» Н), 1971 — А. Фірсов (ЦСКА), 1972 — О. Мальцев («Динамо» М) і В. Харламов (ЦСКА), 1973 — В. Харламов (ЦСКА), 1974 — В. Третяк (ЦСКА), 1975 — В. Третяк (ЦСКА), 1976 — В. Третяк (ЦСКА), 1977 — Х. Балдеріс («Динамо» Р), 1978 — Б. Михайлов (ЦСКА), 1979 — Б. Михайлов (ЦСКА), 1980 — С. Макаров (ЦСКА), 1981 — В. Третяк (ЦСКА), 1982 — В. Фетісов (ЦСКА), 1983 — В. Третяк (ЦСКА), 1984 — М. Дроздєцький (ЦСКА), 1985 — С. Макаров (ЦСКА), 1986 — В. Фетісов (ЦСКА), 1987 — В. Крутов (ЦСКА), 1988 — І. Ларіонов (ЦСКА), 1989 — С. Макаров (ЦСКА), 1990 — А. Хомутов (ЦСКА), 1991 — В. Каменський (ЦСКА).

На цей раз опитування проводила редакція тижневика «Хоккей». У конкурсі-референдумі взяли участь 67 представників засобів масової інформації: 9 з них представляють сам «Хоккей», 10 — Ленінград, 8 — Київ, 6 — Свердловськ, 5 — ТАРС, 4 — Челябінськ, 3 — Ригу, решта — інші московські органи інформації. Дивує різниця диспропорції в кількості журналістів з різних міст, а також відсутність серед учасників конкурсу-референдуму кореспондентів з Воскресенська, Ярославля, Нижнього Новгороду, Усть-Каменогор-

ська, Казані та Мінська, команди яких виступали у вищій лізі, а четверо перших увійшли навіть до чільної десятки.

Те саме можна сказати про засоби масової інформації. Про «Хоккей» і ТАРС уже згадувалося. Не представлені такі багатотиражні, а, отже, широкочитабельні «Московские новости», «Аргументы и факты», «Коммерсант», «Куранты», натомість одразу три анкети отримав ленінградський «Спорт. Человек. Время». Є «Гудок», але відсутні «Воздушный транспорт», «Водный транспорт», «За рулем» тощо.

Тепер про безпосередні результати останнього конкурсу-референдуму. Переможець — Валерій Каменський набрав 166 очок (47 журналістів називали його першим, 11 — другим, а ще 3 — третім). На цілих 113 очок відстав од нього Павло Буре (ЦСКА) — 53 очки (7, 12, 8). На третьому місці — Олександр Семак («Динамо» М) — 45 очок (5, 10, 10).

До першої десятки увійшли: 4. А. Трефілов («Динамо» М) — 40, 5. О. Мар'їн («Спартак») — 26, 6. О. Жамнов («Динамо» М) — 21, 7. В. Ширяев («Сокіл») — 11, 8. Р. Юлдашев («Сокіл») — 9, 9. О. Знарк («Динамо» Р) — 6, 10. А. Ірбе («Динамо» Р) — 6 очок.

У анкетах згадувалися ще 6 хокеїстів: І. Бякін (ЦСКА) — 5, С. Немчинов («Крила Рад») — 4, В. Константинов (ЦСКА), В. Козлов («Хімік») і В. Прохоров («Спартак») — по 3, Д. Мионов («Крила Рад») — 1 очко.

За кого ж «голосували» київські репортери:

В. Браницький («Голос України») — Юлдашев, Ширяев, Каменський.
В. Вихованець («Комсомольское знамя») — Каменський, Ширяев, Юлдашев.
Л. Канєвський («Спортивна газета») — Каменський, Мар'їн, Юлдашев.
О. Липенко («Вечірній Київ») — Каменський, Мар'їн, Юлдашев.
М. Моторний («Молодь України») — Каменський, Ширяев, Юлдашев.
В. Рекунов («Робітничка газета») — Каменський, Буре, Юлдашев.
О. Сердюк («Молода гвардія») — Каменський, Буре, Юлдашев.
Ю. Щербак (Укрінформ — ТАРС) — Семак, Каменський, Буре.
В. Щербачов (Укртелерадіо) — Каменський, Ширяев, Мар'їн.

На закінчення зазначимо, що лише два журналісти, крім київських, згадали прізвище Ширяєва: Я. Матуліс («Ригас Балсс») і В. Уваров («Хоккей»).

Золоті медалі. «Динамо» М — А. Трефілов, М. Штаденков; С. Баутін, О. Карповцев, Д. Каспарайтіс, В. Крамський, О. Микулчик, Є. Попихін, С. Сорокін, Д. Філімонов, Д. Фролов, О. Юдін; О. Андрієвський, О. Галченко, І. Дорофєєв, О. Жамнов, А. Кова-

льов, О. Ковальов, І. Корольов, Ю. Леонов, А. Ломакін, С. Петренко, О. Семак, Р. Хайдаров. Головний тренер — В. Юрзінов.

Срібні медалі. «Спартак» — О. Мар'їн; С. Бутко, О. Мисенко, М. Митькін, В. Тюриков, В. Уваєв, А. Чистяков, Ю. Ящин; С. Агейкін, О. Барков, І. Болдін, М. Борщевський, С. Бушмел'єв, А. Виноградов, Г. Волгін, К. Коротков, А. Попугаєв, В. Прохоров, О. Саломатін, О. Ткачук, Ю. Шипіцин. Головний тренер — О. Якушев.

Бронзові медалі. «Крила Рад» — О. Браташ; Ю. Кузнецов, Е. Курашов, Д. Миронов, А. Смирнов, Ю. Страхов, О. Фаткуллін; І. Борисков, М. Волков, В. Гордіюк, І. Єсмантович, С. Зайцев, С. Золотов, В. Кудашов, Г. Лебедев, С. Вол. Макаров, С. Немчинов, С. Одинцов, А. Потайчук, О. Степанов, Ю. Хмільов, Е. Штепа. Головний тренер — І. Дмитрієв.

«Золоті шоломи». Уперше кращим хокеїстам сезону (воротареві, двом захисникам і трьом нападаючим) були вручені «Золоті шоломи». Їх володарями стали: воротар Олексій Мар'їн («Спартак»); захисники Володимир Константинов (ЦСКА) і Євген Попихін («Динамо» М); Нападаючі Валерій Каменський (ЦСКА), Олександр Семак («Динамо» М) і Павло Буре (ЦСКА).

ПРИЗИ ГАЗЕТ, ЖУРНАЛІВ, ТБ

За традицією, по завершенню чергового сезону редакції газет, журналів, а також Держтелерадіо СРСР присуджують свої призи кращим гравцям і командам.

Імені Всеволода Боброва. Цей приз установив Держтелерадіокомітет СРСР (уже колишній). Він дістається щорічно найрезультативнішій команді в матчах чемпіонату країни. Якщо роком раніше чемпіоном — динамівцям Москви — вдалося на одну шайбу випередити багаторазових володарів цієї нагороди столичних армійців, то нині, зберігши чемпіонське звання, столичні динамівці не зуміли втримати приз імені Боброва. Їх, також на одну шайбу, випередили одноклубники з Риги. На рахунку найрезультативнішої команди — 187 шайб, 186 шайб закинули чемпіони, динамівці Москви, на третьому місці «Крила Рад» — 170 шайб. До першої шістки увійшли також: ЦСКА — 168, «Спартак» — 163, «Сокол» — 151 шайба.

Газети «Труд». Нагорода вручається найрезультативнішій у матчах чемпіонату СРСР трійці форвардів. Приз не змінив армійської приписки. Якщо за підсумками попереднього сезону він дістався москвичам А. Хомутову, В. Бикову і В. Каменському, то нині останній з них, об'єднавшись з новими партнерами, знову став лауреатом: П. Буре (35 шайб), В. Буцаєв (14), В. Каменський (20) — 69 шайб. З ними конкурувала перша ланка «Сокола»: Р. Юлдашев (36), А. Найда (14), Е. Валіулін (8) — 58 шайб. За-

значимо, що Е. Валіулін замінив у цій трійці Д. Христіча, який перебрався до НХЛ уже в середині чемпіонату.

До першої шістки увійшли також три трійки з ризького «Динамо» і одна спартаківська.

3. О. Белявський (16), В. Фандуль (26), С. Болдавешко (16) — 58 шайб;

4. І. Томанс (18), Х. Вітолінш (12), І. Павлов (19) — 49 шайб;

5. О. Керч (16), Є. Семеряк (8), О. Знарк (24) — 48 шайб;

6. М. Борщевський (19), І. Болдін (8), В. Прохоров (21) — 48 шайб.

Знову серед найрезультативніших не видно представників чемпіона — московського «Динамо».

«Газети «Известия». Приз адресується найкращому бомбардиру чемпіонату за системою «гол плюс пас». Від нападаючого «Хіміка» Д. Квартальнова нагорода перейшла до Раміля Юлдашева з кийвського «Сокола», який закинув 36 шайб і зробив 20 результативних передач — 56 очок. На наступних місяцях розмістилися:

2. О. Знарк («Динамо» Р)	51(24+27)
3. П. Буре (ЦСКА)	46(35+11)
4. В. Каменський (ЦСКА)	46(20+26)
5. С. Немчинов («Крила Рад»)	45(21+24)
6. О. Белявський («Динамо» Р)	42(16+26)
7. Ю. Хмільов («Крила Рад»)	39(25+14)
8. В. Фандуль («Динамо» Р)	38(26+12)
9. О. Семак («Динамо» М)	38(17+21)
10. М. Борщевський («Спартак»)	35(19+16)

Першим володарем призу «Газети «Известия» 1966 р. став московський армієць А. Фірсов. Зазначимо, що за 26 років володарями ставали лише 12 хокеїстів. У таблиці, що пропонується вашій увазі, звертаємо увагу на кілька рекордів: 51 шайба В. Петрова у 1970 році, 79 сумарних балів С. Макарова у 1981 р. Сергієві належать ще два унікальні досягнення: 9 разів він ставав найкращим бомбардиром, з них 6 разів — підряд.

За традицією подаємо повний список кращих бомбардирів усіх країн. Умовні позначення: I — рік завершення чемпіонату, II — кращий бомбардир, III — кількість проведених ігор, IV — закинуті шайби, з 1971 р. — сума закинутих шайб і результативних передач.

	I	II	III	IV
1947	А. Тарасов (ВПС)		7	14
1948	В. Бобров (ЦБЧА)		18	52
1949	О. Гуришев («Крила Рад»), І. Новиков (ВПС)		18	29
1950	В. Шувалов (ВПС)		22	31
1951	В. Бобров (ВПС)		15	41
1952	В. Бобров (ВПС)		17	34

1953	В. Шувалов (ВПС)	21	44
1954	Б. Бекашев (ЛБО)	16	34
1955	О. Гуришев («Крила Рад»)	18	41
1956	В. Гребеников («Крила Рад»)	28	46
1957	О. Гуришев («Крила Рад»)	30	32
1958	О. Гуришев («Крила Рад»)	34	40
1959	К. Локтев (ЦСКАМО)	27	27
1960	Р. Соколовський («Торпедо» Н)	30	36
1961	О. Короленко («Металург» Новокузн.)	30	23
1962	Є. Грошев («Крила Рад»)	30	38
1963	В. Александров (ЦСКА)	37	53
1964	В. Циплаков («Локомотив»)	36	28
1965	О. Альметов (ЦСКА)	36	40
1966	А. Фірсов (ЦСКА)	36	41
1967	В. Старшинов («Спартак»)	44	47
1968	В. Старшинов («Спартак»)	44	46
1969	О. Якушев («Спартак»)	42	50
1970	В. Петров (ЦСКА)	44	51
1971	О. Мальцев («Динамо» М)	40	56(36+20)
1972	В. Харламов (ЦСКА)	32	43(26+17)
1973	В. Петров (ЦСКА)	32	49(27+22)
1974	В. Анісін («Крила Рад»)	32	48(22+26)
1975	В. Петров (ЦСКА)	36	53(27+26)
1976	В. Шалімов («Спартак»)	36	53(28+25)
1977	Х. Балдеріс («Динамо» Р)	36	63(40+23)
1978	В. Петров (ЦСКА)	36	56(28+28)
1979	В. Петров (ЦСКА)	44	63(26+37)
1980	С. Макаров (ЦСКА)	44	68(29+39)
1981	С. Макаров (ЦСКА)	49	79(42+37)
1982	С. Макаров (ЦСКА)	47	75(32+43)
1983	Х. Балдеріс («Динамо» Р)	44	63(32+31)
1984	С. Макаров (ЦСКА)	44	73(35+37)
1985	С. Макаров (ЦСКА)	40	65(26+39)
1986	С. Макаров (ЦСКА)	40	62(30+32)
1987	С. Макаров (ЦСКА)	40	53(21+32)
1988	С. Макаров (ЦСКА)	51	67(23+44)
1989	С. Макаров (ЦСКА)	44	54(21+33)
1990	Д. Квартальнов («Хімік»)	48	53(25+28)
1991	Р. Юлдашев («Сокіл»)	46	56(36+20)

Газети «Ленинградская правда». Вдруге поспіль нагородою для найрезультативнішого захисника за системою «гол плюс пас» заводів гравець київського «Сокола» Валерій Ширяев. Прикро, що ні Р. Юлдашев, найвлучніший серед нападаючих, ні В. Ширяев, найрезультативніший серед захисників, так і не зіграли в складі збірної СРСР на чемпіонаті світу. Не зіграв там і ще один захисник «Сокола» О. Житник. Але він «приглянувся» тренерові В. Тихонову, бо з наступного сезону виступатиме вже за ЦСКА, з якого шлях до збірної — коротший. Пропонуємо шістку кращих захисників — бомбардирів:

1.	В. Ширяев («Сокіл»)	38(15+23)
2.	Д. Миронов («Крила Рад»)	28(16+12)
3.	О. Смирнов («Хімік»)	20(8+12)
4.	А. Матицин («Динамо» Р)	20(1+19)
5.	К. Курашов («Крила Рад»)	18(5+13)
6.	В. Малахов («ЦСКА»)	18(5+13)

Крім Ширяєва лише О. Смирнов зумів підтвердити свої бомбардирські якості в порівнянні з попереднім сезоном.

«Справедливої гри». Приз встановила редакція журналу «Огонек». Результати визначаються так: до умовних 200 очок додається кількість штрафних хвилин і віднімається кількість закинутих шайб. За критерій слугує найменша кількість очок.

Від київського «Сокола» нагорода перейшла до «Крил Рад» — 386 очок (200+356—170). На другому місці ЦСКА — 462 (200+430—168). У попереднього володаря призу «Сокола» такий показник — 548 очок (200+499—151).

«Гроза авторитетів». За 45 років, протягом яких розігруються чемпіонати країни, маємо лише другий випадок, коли ЦСКА (ЦСКМО, ЦБРА, ЦБЧА) залишилось поза трійкою призерів. Уперше це трапилося 1951 р., коли до іншої армійської команди — ВПС було переведено багато сильних гравців на чолі з граючим тренером В. Бобровим. Але 40 років тому не існувало призу столичного тижневика «Спортивная Москва». Тож з повним правом можна говорити, що нинішнього року армії столиці вперше претендували на нагороду «Гроза авторитетів», бо до цього щоразу самі були великим «авторитетом».

У матчах проти призерів чемпіонату армії набрали 12 очок (2:2, 3:0, 1:1 і 2:4 з «Динамо»; 6:4, 3:3, 2:6 і 5:4 зі «Спартаком»; 3:2, 4:4, 1:4 і 3:4 з «Крилами Рад»). На наступних місяцях динамівці Риги і «Хімік» — по 10 очок.

Нагадаємо, що 1990 р. володар призу «Крила Рад» мав 9 очок, натомість роком раніше «Сокіл» спромігся набрати 14 очок. Няні в київських хокеїстів 7 очок і лише 2 з них набрано на другому етапі.

«Кубок прогресу». Редакція республіканської «Робітничої газети» свій приз вручає щорічно команді вищої ліги, яка у порівнянні з попереднім чемпіонатом підніметься в турнірній таблиці найвище. Якщо 1990 р. московське «Динамо» за перехід з четвертого на перше місце отримало 58 очок, то через рік «Спартак» для присудження нагороди вистачило 39 очок (перехід з восьмого на друге місце). Сяку-таку конкуренцію спартаківцям склали «Крила Рад» — 21 очко (перехід з шостого на третє місце).

Журналу «Советский воин». Приз дістається хокеїстові, який протягом матчу найчастіше закидає три і більше шайб. Нагороду отримав рижанин Олег Знарк, який зумів закинути 4 шайби в матчі з «Торпедо» (Усть-Каменогорськ). З ним суперничали І. Вязьмикін («Хімік»), В. Каменський (ЦСКА), С. Немчинов і Ю. Хмильов (обидва — «Крила Рад»), які закинули по 3 шайби в одному матчі.

Призери чемпіонатів СРСР

Рік	Чемпіон	Друге місце	Третє місце
1. 1947	«Динамо» М (А. Чернишов)	ЦБЧА (П. Коротков)	«Спартак» (А. Гумнов)
2. 1948	ЦБЧА (А. Тарасов)	«Спартак» (А. Гумнов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
3. 1949	ЦБЧА (А. Тарасов)	ВПС (П. Коротков)	«Динамо» М (А. Чернишов)
4. 1950	ЦБЧА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Крила Рад» (В. Егоров)
5. 1951	ВПС (В. Бобров)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Крила Рад» (В. Егоров)
6. 1952	ВПС (В. Бобров)	ЦВРА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
7. 1953	ВПС (С. Бабич)	ЦВРА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
8. 1954	«Динамо» М (А. Чернишов)	ЦРБА (А. Тарасов)	«Крила Рад» (В. Егоров)
9. 1955	ЦСКМО (А. Тарасов)	«Крила Рад» (В. Егоров)	«Динамо» М (А. Чернишов)
10. 1956	ЦСКМО (А. Тарасов)	«Крила Рад» (В. Егоров)	«Динамо» М (А. Чернишов)
11. 1957	«Крила Рад» (В. Егоров)	ЦСКМО (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
12. 1958	ЦСКМО (А. Тарасов)	«Крила Рад» (В. Егоров)	«Динамо» М (А. Чернишов)
13. 1959	ЦСКМО (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Крила Рад» (В. Егоров)
14. 1960	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Крила Рад» (В. Егоров)
15. 1961	ЦСКА (А. Виноградов)	«Торпедо» Н (Д. Богінюв)	«Локомотив» (Г. Мкртчян)
16. 1962	«Спартак» (А. Новокрепенов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	ЦСКА (А. Тарасов)
17. 1963	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Спартак» (А. Новокрепенов)
18. 1964	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Спартак» (В. Бобров)
19. 1965	ЦСКА (А. Тарасов)	«Спартак» (В. Бобров)	«Хімік» (М. Епштейн)
20. 1966	ЦСКА (А. Тарасов)	«Спартак» (В. Бобров)	«Динамо» М (А. Чернишов)
21. 1967	«Спартак» (В. Бобров)	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
22. 1968	ЦСКА (А. Тарасов)	«Спартак» (М. Карпов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
23. 1969	«Спартак» (М. Карпов)	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)
24. 1970	«Спартак» (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Хімік» (М. Епштейн)
25. 1971	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	СКА Л (М. Пучков)
26. 1972	ЦСКА (А. Тарасов)	«Динамо» М (А. Чернишов)	«Спартак» (Ю. Буулія)
27. 1973	ЦСКА (А. Тарасов)	«Спартак» (В. Старшинов)	«Крила Рад» (Б. Кулагін)
28. 1974	«Крила Рад» (Б. Кулагін)	ЦСКА (К. Локтев)	«Динамо» М (А. Чернишов)

Продовження

29. 1975	ЦСКА (К. Локтев)	«Крила Рад» (Б. Кулагін)	«Спартак» (М. Карпов)
30. 1976	«Спартак» (М. Карпов)	ЦСКА (К. Локтев)	«Динамо» М (В. Юрзінов)
31. 1977	ЦСКА (К. Локтев)	«Динамо» М (В. Юрзінов)	«Трактор» (А. Кострюков)
32. 1978	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (В. Юрзінов)	«Крила Рад» (І. Тузик)
33. 1979	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (В. Юрзінов)	«Спартак» (Р. Черенков)
34. 1980	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (В. Давидов)	«Спартак» (Б. Кулагін)
35. 1981	ЦСКА (В. Тихонов)	«Спартак» (Б. Кулагін)	«Динамо» М (В. Кисельов)
36. 1982	ЦСКА (В. Тихонов)	«Спартак» (Б. Кулагін)	«Динамо» М (В. Кисельов)
37. 1983	ЦСКА (В. Тихонов)	«Спартак» (Б. Кулагін)	«Динамо» М (В. Кисельов)
38. 1984	ЦСКА (В. Тихонов)	«Спартак» (В. Шадрін)	«Хімік» (В. Васильєв)
39. 1985	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (Ю. Мойсєєв)	«Сокил» (А. Богданов)
40. 1986	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (Ю. Мойсєєв)	«Спартак» (В. Майоров)
41. 1987	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» М (Ю. Мойсєєв)	СКА-Л (В. Шілов)
42. 1988	ЦСКА (В. Тихонов)	«Динамо» Р (В. Юрзінов)	«Динамо» М (Ю. Мойсєєв)
43. 1989	ЦСКА (В. Тихонов)	«Хімік» (В. Васильєв)	«Крила Рад» (І. Дмитрієв)
44. 1990	«Динамо» М (В. Юрзінов)	ЦСКА (В. Тихонов)	«Хімік» (В. Васильєв)
45. 1991	«Динамо» М (В. Юрзінов)	«Спартак» (О. Якушев)	«Крила Рад» (І. Дмитрієв)

Велика хокейна таблиця

	Т	І	В	Н	П	Ш	О
1. ЦСКА	45	1551	1243	120	183	9235—3613	2616
2. «Динамо» М	45	1554	993	174	387	6873—4099	2160
3. «Спартак» М	43	1505	875	171	459	6521—4834	1921
4. «Крила Рад»	44	1537	778	192	567	6060—5025	1748
5. «Хімік»	36	1402	610	198	594	4568—4640	1418
6. «Торпедо» Н	38	1399	525	180	694	4522—5296	1230
7. СКА Л	42	1445	508	194	743	4655—5779	1210
8. «Трактор»	40	1343	469	195	679	4114—5113	1133
9. «Динамо» Р	34	1156	446	149	561	3797—4268	1041
10. «Сокил»	18	783	297	110	376	2629—2984	704
11. «Локомотив»	17	581	245	73	263	1958—2080	563
12. «Автобіліст»	26	808	222	98	488	2470—3750	542
13. «Сибір»	16	575	156	68	351	1710—2743	380
14. «Крystal»	11	320	118	42	160	1000—1363	278
15. «Кіровоць» Л	10	276	82	34	160	778—1213	198
16. ВПС	7	117	83	15	19	645—235	181

17. «Іжсталь»	7	258	64	31	163	760—1220	159
18. «Металург»	6	235	60	32	143	682—1094	151
19. «Торпедо» Я	4	146	59	21	66	438—472	139
20. «Молот»	6	188	54	15	119	497—768	123
21. «Динамо» Мн	8	223	36	27	160	527—1043	99
22. «Шинник»	4	145	39	15	91	388—655	93
23. «Салават Юлаев»	5	176	34	18	124	444—826	86
24. «Динамо» Л	8	123	31	12	80	401—590	74
25. «Торпедо» У-К	3	102	24	18	60	301—426	66
26. «Тгіль»	3	95	25	14	56	230—758	64
27. ЛІІЗТ	3	101	23	12	66	272—489	58
28. СКА Сам	2	75	20	14	41	195—349	54
29. «Кристал» Сар	3	119	21	11	84	328—599	53
30. «Динамо» Тл	7	94	23	7	64	204—449	53
31. «Динамо» Х	2	56	8	10	38	134—231	26
32. «Спартак» Ч	1	37	8	5	24	93—150	21
33. «Буревісник» Ч	1	30	7	4	19	90—127	18
34. «Більшовик» Л	1	22	8	1	13	64—88	17
35. «Буревісник» М	2	58	5	6	47	119—356	16
36. СКА Н	1	12	7	1	4	74—49	15
37. «Водник»	1	6	3	—	3	17—21	6
38. «Жальгіріс»	3	35	1	3	31	63—246	5
39. СКА Св	1	3	1	—	2	1—12	2
40. «Спартак» Уж	1	3	—	—	3	4—44	0

СТО БОМБАРДИРІВ

Після річної перерви друкуємо список кращих бомбардирів радянських чемпіонатів. За два сезони сталися, звичайно, зміни, але їх не можна назвати значними. Схоже, що масовий від'їзд кращих наших гравців за кордон призведе до непорушності досягнень хокеїстів минулих літ. Так, лише М. Варнакову вдалося вклинитися в першу тридцятку бомбардирів. А ще різко увірвався до когорти киянин Р. Юлдашев. 64 шайби, закинуті ним протягом двох сезонів, вивели його одразу на 48 позицію. Перед від'їздом у західні клуби встигли поліпшити свої показники А. Хомутов, В. Биков, Є. Шастін, А. Антипов і А. Семенов. Вибули з бомбардирського списку Ю. Цицінов і В. Сенюшкін.

1. Б. Михайлов — 427	13. Вол. Крутов — 288	25. В. Козін — 233
2. В. Старшинов — 405	14. В. Вікулов — 283	26. О. Кожевников — 232
3. О. Гуришев — 379	15. С. Капустін — 277	27. О. Голиков — 225
4. В. Петров — 370	16. В. Цицлаков — 263	28. В. Шувалов — 222
5. В. Александров — 351	17. Б. Майоров — 255	29. М. Варнаков — 220
6. А. Фірсов — 344	18. В. Бобров — 254	30. В. Белоусов — 218
7. О. Якушев — 339	19. В. Гривенников — 252	31. К. Локтев — 213
8. Х. Балдеріс — 333	20. М. Дроздецький — 252	32. В. Шадрін — 213
9. О. Мальцев — 329	21. О. Скворцов — 244	33. О. Альметов — 212
10. С. Макаров — 322	22. В. Юрзінов — 238	34. О. Мартинюк — 212
11. В. Харламов — 293	23. Є. Грошев — 236	35. О. Бодунов — 206
12. В. Шалімов — 293	24. П. Природін — 235	36. І. Ларіонов — 204

37. М. Бичков — 203	59. В. Шевелев — 178	80. Б. Александров — 157
38. О. Уваров — 203	60. С. Котов — 177	81. В. Гуреев — 157
39. Вол. Васильєв — 198	61. В. Анісін — 176	82. В. Стаін — 157
40. В. Жлуктов — 198	62. В. Фоменков — 175	83. О. Волчков — 155
41. Ю. Мойсєєв — 197	63. П. Андрєєв — 174	84. М. Наріманов — 154
42. А. Хомутов — 197	64. В. Ковін — 174	85. Вік. Полупанов — 154
43. В. Биков — 195	65. О. Федотов — 172	86. А. Семенов — 154
44. Б. Бекашев — 194	66. В. Голиков — 172	87. В. Кузін — 153
45. О. Фроликов — 191	67. С. Петухов — 170	88. В. Фетісов — 153
46. С. Шепелев — 189	68. Ю. Морозов — 170	89. Ф. Лапін — 152
47. А. Мотовилов — 187	69. Ю. Рєпс — 170	90. А. Рудаков — 151
48. Р. Юлдашев — 186	70. В. Щуренко — 170	91. М. Хлїстов — 150
49. Ю. Парамошкін — 186	71. І. Чистовський — 170	92. Ю. Борисов — 150
50. В. Кисєльов — 186	72. В. Пряжников — 166	93. В. Кунгурцев — 148
51. О. Мишин — 185	73. В. Лаврєнтєєв — 165	94. М. Шорін — 148
52. Є. Зімін — 184	74. А. Антипов — 163	95. В. Брагін — 147
53. Є. Мишаков — 183	75. Є. Шигонцев — 162	96. М. Погребняк — 147
54. Ю. Лебєєв — 181	76. В. Чистов — 162	97. А. Картаєв — 147
55. В. Павлюхін — 181	77. В. Якушев — 161	98. В. Солдухін — 147
56. Є. Шастін — 181	78. В. Расько — 158	99. В. Жучок — 144
57. В. Доброхотов — 180	79. Ю. Волков — 158	100. Є. Бабич — 143
58. Вік. Крутов — 179		

У КЛУБИ БОБРОВА — ЗАТИШШЯ

За два останні роки нікому з радянських хокеїстів так і не вдалося пробитися до лав символічного Клубу бомбардирів імені Всеволода Боброва. Причина відома — масовий від'їзд кращих майстрів клочки в зарубіжні клуби.

Як відомо, до Клубу зараховуються хокеїсти, які в матчах чемпіонатів світу і Європи, Олімпійських ігор, міжнародних турнірів, Кубка європейських чемпіонів, першостей і Кубка країни закинули 250 і більше шайб.

За час, про який мовиться, зуміли поліпшити свої показники В. Биков, А. Хомутов, С. Макаров і В. Фетісов. Крім цих чотирьох ще п'ятеро є діючими хокеїстами. Це І. Ларіонов, В. Крутов, О. Кожевников, О. Скворцов і М. Дроздецький. Але всі вони виступають за межами Радянського Союзу. Те саме стосується і єдиного вірогідного претендента — Михайла Варнакова, на рахунок якого є 242 шайби.

Умовні позначення: ЧС — чемпіонати світу і Олімпійські ігри; МТ — міжнародні турніри; ЄК — Кубок європейських чемпіонів; ЧК — чемпіонати країни; К — Кубок СРСР; Р — разом.

	ЧС	МТ	ЄК	ЧК	К	Р
1. Борис Михайлов	109	42	25	427	31	634
2. Володимир Петров	84	38	32	370	15	539
3. Сергій Макаров	67	56	59	322	5	509
4. Вячеслав Старшинов	64	17	2	405	19	507
5. Олександр Мальцев	94	48	—	329	13	484
6. Валерій Харламов	89	46	24	293	18	470
7. Олександр Якушев	64	28	2	339	23	466
8. Анатолій Фірсов	66	20	14	344	11	455

					Продовження	
9. Веніамін Александров	68	9	—	351	20	448
10. Олексій Гуришев	35	1	—	379	26	441
11. Володимир Крутов	59	46	34	288	6	433
12. Володимир Вікулов	52	25	13	283	33	406
13. Хелмут Балдеріс	33	17	3	333	16	402
14. Сергій Капустін	61	28	5	277	12	383
15. Віктор Шалімов	36	22	3	293	17	371
16. Микола Дроздцький	21	13	34	252	10	330
17. Всеволод Бобров	34	3	—	254	31	322
18. Андрій Хомутов	28	27	43	197	1	296
19. Борис Майоров	30	8	—	255	1	294
20. Ігор Ларіонов	30	24	19	204	7	284
21. Віктор Циплаков	1	—	—	263	17	281
22. Вячеслав Биков	37	19	28	195	2	281
23. Володимир Шадрін	45	8	4	213	9	279
24. Олександр Сквицький	19	10	—	244	6	279
25. Віктор Жлуктов	29	28	13	198	8	276
26. Костянтин Локтев	50	2	—	213	8	273
27. Олександр Алметов	37	6	—	212	14	269
28. Володимир Гребенников	8	—	—	252	2	262
29. Віктор Шувалов	18	2	—	222	19	261
30. Олександр Голиков	18	9	—	225	7	259
31. Володимир Юрзінов	8	4	—	238	6	256
32. Олександр Кожевников	11	11	1	232	1	256
33. Євген Грошев	10	—	—	236	9	255
34. Вячеслав Фетісов	48	21	28	153	5	255
35. Петро Природін	—	1	—	235	15	251
36. Олександр Мартинюк	16	4	2	212	16	250

ХОКЕЙ НА УКРАЇНІ

46 МАТЧІВ «СОКОЛА»

Вміщуємо короткі розповіді про всі матчі київських хокеїстів з командами вищої ліги в минулому чемпіонаті СРСР.

Перший етап

4 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Автомобіліст» — 6 : 2. Стартовий матч проходив за явної переваги киян. У першому періоді команди обмінялися шайбами. Практично долю зустрічі було вирішено в другому періоді, коли кияни провели чотири шайби. Особливо слід відзначити Христича. Один з його проходів був дуже ефективним. Форвард ніби справжній слаломіст промчав через весь майданчик, уникаючи фінтами опіки захисників. У цьому епізоді Христич не взяв ворота, але згодом все-таки домігся свого. В киян відзначилися ще Сидоров, Василенко, Найда, Трасеух, Ширяев.

6 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Трактор» — 1 : 1. Ця зустріч вирізнялася неабиякою впертістю і драматичним перебігом подій.

Кияни мали незаперечну перевагу, а рахунок відкрив гості, скориставшись помилкою Ширяєва, який у заключній 20-хвилині «спокутував» свою вину, змусивши капітулювати досвідченого голкіпера Мильникова.

9 вересня 1990 р. «Торпедо» У-К — «Сокіл» — 3 : 3. У першому періоді точилася боротьба азартна, але метушлива, і важко було віддати комусь перевагу. І все ж Христичу вдалося проштовхнути шайбу у ворота. А в другій 20-хвилині Ботвинко реалізував чисельну перевагу. До честі господарів, вони зрівняли рахунок. Щоправда рівновага тривала одну хвилину. Швидку контратаку киян завершив Христич. Однак помилка головного судді Федосеева за дві хвилини до фінальної сирени — він зарахував шайбу, яку Фуок проштовхнув у ворота ногою, — коштувала киянам очка.

12 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Крила Рад» — 4 : 5. Кияни спочатку повели 1 : 0 (Свинцицький), згодом програвали 1 : 3. Зусиллями Юлдашева (2) та Хаджі знову вийшли вперед — 4 : 3. В ендшпілі доля посміхнулася «Крильцям». Спочатку після кидка Одинцова шайба влучила в когось із київських захисників і зрекшетила у ворота, а потім двоє киян зіштовхнулися, намагаючись заволодіти нею. Врешті-решт шайба дісталася Есмантовичу, чію бездоганну передачу використав Немчинов.

16 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Динамо» Мн — 5 : 6. Господарі, розпочавши зі стрімких атак, швидко повели в рахунок, коли Житник у сутичці біля воріт проштовхнув шайбу в ціль. А далі трапилася метаморфоза: кияни повністю віддали ініціативу мінчанам і схамулилися за рахунок 1 : 5. Та фора була занадто великою. Хоч заключний період пройшов за невщухаючих атак «Сокола», уникнути поразки не вдалося. У киян шайби закинули Христич, Свинцицький (2), Найда.

21 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Торпедо» Я — 3 : 2. На четвертій хвилині Юлдашев, діставши передачу від Житника, переправив шайбу у ворота. І другий гол не забарився. Він був наслідком зразково-показової комбінації, яку завершив Найда. А потім ініціативу перехопили гості. І лише відмінна гра Самойлова врятувала киян від неприємностей. Переможну крапку над «і» поставив Юлдашев, який добив шайбу.

24 вересня 1990 р. «Спартак» — «Сокіл» — 2 : 5. Ігрову перевагу мали господарі, а рахунок на 29-й хвилині відкрив Олексій. У заключному періоді шайби посипалися у ворота москвичів, ніби з рогу достатку. Впродовж дев'яти хвилин після кидків Трасеуха, Силькова (2), Юлдашева червоний вогник спалахнув за воротами спартаківців. Шайба ще раз могла б опинитися у воротах «Спартак», якби Христич, виконуючи штрафний кидок, переграв Голошумова. На жаль, зустріч була затьмарена вчинком спартаківця Бушмелева, який завдав важкої травми Овчинникову.

26 вересня 1990 р. «Торпедо» Н — «Сокіл» — 0:5. Другий період кияни почали зі стрімких атак, і оборона автозаводців, не витримавши тиску, затричала. Валіуллін, Ширяєв, Кулабухов, Олецкий змусили капітулювати голкіпера господарів. Забезпечивши перевагу в чотири шайби, гості зменшили оберти. Наприкінці матчу Юлдашев реалізував чисельну перевагу.

29 вересня 1990 р. «Сокіл» — «Динамо» Р — 4:4. Початок зустрічі був багатообіцяючим для господарів. Уже на 32-й секундї Христич зупинив годинник, завершивши ривок влучним кидком. Кияни продовжували атакувати, і Кулабухов вдруге запалив червоний вогник за воротами Ірбе. На початку другої 20-хвилинки Доніка реалізував чисельну перевагу. В заключному періоді суперники обмінялися голами. Спочатку Керч узяв ворота Самойлова кидком від сньої лінії, а за хвилину прицільно вистрілив Ширяєв. Ще одна шайба у киян на рахунку Кулабухова.

1 жовтня 1990 р. «Сокіл» — СКА — 6:3. Півтора періоди на майданчику панував повний штиль, ніхто з суперників не квапився загоріти події. Лише на 30-й хвилині в сутолоці на «п'ятачку» Олецкий добив шайбу. Не минуло й хвилини, як друга шайба після кидка Найди, який одержав бездоганний пас від Юлдашева, опинилася у воротах Іванникова. Кияни продовжували нарощувати міць своїх атак, і шайба ще чотири рази перетинала лінію воріт лєнінградського голкіпера. У господарів шайби на рахунку Синькова, Юлдашева, Найди, Валіулліна.

8 жовтня 1990 р. «Хімік» — «Сокіл» — 4:3. На початку гри команди обмінялися голами, а потім гості повністю віддали ініціативу господарям, які в середині другої 20-хвилинки вели в рахунку 4:1. Лише тоді кияни схаменулися, натиснули і звели перевагу воскресенців до мінімальної. На більше «Сокола» не вистачило. У киян відзначилися Найда (2), Свиницький.

10 жовтня 1990 р. «Динамо» М — «Сокіл» — 5:3. За три з половиною хвилини до фінальної сирени гості були попереду — 3:2. Здавалося, назриває сенсація. Але чемпіони країни довели, що їхній клас значно вищий, закинувши за короткий відтинок часу три шайби. У киян відзначилися Ширяєв, Найда (2).

13 жовтня 1990 р. «Сокіл» — ЦСКА — 2:2. Кияни багато атакували, але шайби влітали в їхні ворота. В третьому періоді, коли «Соколу» вже не було чого втрачати, він показав, що йому до снаги диктувати свою волю маститому супернику. Шайба Бурханова стала наслідком блискавичної атаки, а гол Юлдашева — результатом чіткого ходу Христича, який зробив бездоганну передачу товаришеві. З цього моменту на майданчику панував відкритий хокей з більшими шансами на успіх у господарів.

15 жовтня 1990 р. «Сокіл» — «Ітіль» — 2:0. Не минуло й двох хвилин, як Годинюк кидком здалеку відкрив рахунок. Але потім

господарі зменшили натиск і події на майданчику розгорталися в середньому темпі. Друга шайба опинилася у воротах казанців наприкінці другого періоду, коли Трасеух вдало зіграв на добиванні.

19 жовтня 1990 р. «Динамо» Р — «Сокіл» — 4:2. Гра проходила рівно. І хтозна чим би все скінчилося, коли б за рахунку 0:0 киян не підвів Ширяєв, якого суддя покарав відразу чотирма штрафними хвилинами. З цього відразу ж скористалися динамівці. В другому і третьому періодах команди обмінялися шайбами. В киян відзначилися Юлдашев, Василенко.

21 жовтня 1990 р. СКА — «Сокіл» — 1:6. Цього вечора гості грали натхненно. Навіть опиняючись у меншості, вони не забували про контратаки, одна з яких завершилася чудовим кидком Годинюка з гострого кута. Практично долю зустрічі було вирішено в середині другої 20-хвилинки, коли Христич довів рахунок до 4:0. Шайби в киян ще закидали Ширяєв (2), Юлдашев, Годинюк.

24 жовтня 1990 р. «Торпедо» Я — «Сокіл» — 6:2. Господарі диктували гостям свої умови впродовж усього матчу. Не дуже впевнено грали і воротарі. Важко сказати, чому в киян виник «ярославський комплекс». «Сокіл» знову поступився. В киян шайби на рахунку Кулабухова, Юлдашева.

27 жовтня 1990 р. «Сокіл» — «Хімік» — 2:4. Н. 15-й хвилині Бердичевський прощтовхнув з-під ключки Свиницького шайбу у ворота київського голкіпера. Щоправда, Лубнін швидко відновив рівновагу. В заключній 20-хвилині господарі підвищили темп і вдруге зрівняли рахунок (Христич). Але воскресенці довели, що мають у своєму активі більше козирів для перемоги, яку й здобули.

30 жовтня 1990 р. «Сокіл» — «Динамо» М — 3:2. Гра почалася бурхливими обопільними атаками суперників. На 19-й хвилині, коли кияни опинилися в більшості, Юлдашев, позбувшись опіки захисників, бездоганно використав передачу Свиницького. Але не минуло й хвилини, як помилився Самойлов, своєчасно не зреагувавши на кидок Семака. З надзвичайним натхненням грав «Сокіл» у другому періоді. Спочатку Юлдашев добив шайбу, яку парирував Шталенков після кидка Найди, а згодом вдало зіграв на добиванні Сидоров. Єдине, чого досягли москвичі в заключній 20-хвилині, була шайба Камінського.

8 листопада 1990 р. «Динамо» Мн — «Сокіл» — 3:5. Гості володіли ініціативою, значно частіше загрожуючи воротам Шумидуба. І те, що вони повели 2:0 (Олецкий, Валіуллін), було закономірним підсумком. Динамівці проявили характер і відновили рівновагу. На 39-й хвилині Христич, коли команда грала в меншості, здійснив сміливий прохід до мінських воріт — 3:2. Мінчани не залишилися в боргу — Карачун зрівняв рахунок. А далі все стало на свої місця.

Незабаром Юлдашев реалізував чисельну перевагу, а згодом він встановив остаточний рахунок.

12 листопада 1990 р. «Сокіл» — «Торпедо» У-К — 3:3. Найпомітнішим у цій грі був захисник Лубнін, який не тільки закинув дві шайби, а й грав з почуттям відповідальності і за сприятливих нагод допомагав форвардам, в яких цього вечора збився приціл і їхні ключки розрізали повітря, не влучаючи по шайбі. Ще одна шайба на рахунок іншого захисника — Ширяєва.

17 листопада 1990 р. «Трактор» — «Сокіл» — 2:4. Зустріч почалася з досить бурхливих атак киян, які впродовж п'яти хвилин двічі змусили капітулювати Мильникова. Лише після цього уральці ожили і відквитали одну шайбу. Кульмінаційним виявився другий період. Граючи в меншості, Юлдашев перехопив шайбу і вийшов віч-на-віч з голкіпером, який втретє вийняв шайбу з воріт. А незадовго до останньої перерви Юлдашев, коли кияни мали «зайвого» гравця, забив другий гол. У киян ще відзначилися Олецький, Христинч.

19 листопада 1990 р. «Автомобіліст» — «Сокіл» — 4:3. На 17-й хвилині Христинч хвацьким кидком відкрив рахунок. Після цього свердловські хокеїсти запропонували стрімкий темп, який кияни прийняли, але при цьому втратили свою гру. Лише Ширяєв прагнув щось створити і навіть закинув шайбу. Доля матчу вирішувалася в заключному періоді. До того ж несподівано Самойлов упродовж 77 секунд припустився двох грубих помилок. Не врятувала киян і заміна голкіпера шостим польовим гравцем за 40 секунд до фінальної сирени. Ще одна шайба в киян на рахунок Кулабухова.

22 листопада 1990 р. «Крила Рад» — «Сокіл» — 6:3. Після двох періодів рахунок був 2:1 на користь господарів, чії комбінації мали осмисленіший характер, ніж хаотичні атакуючі ходи гостей. У третій 20-хвилинці москвичі розкріпачилися і спокійно довели рахунок до 5:1. До честі киян, вони не занепадали духом і провели дві шайби. В «Соколі» відзначилися Олецький, Найда, Кулабухов.

26 листопада 1990 р. «Сокіл» — «Спартак» — 2:2. Шайба закинута на восьмій хвилині Василенком, якому асистував настирний Хаджі, закономірно завершила стартовий натиск господарів. А далі гра проходила з перемінним успіхом, хоча нагод для взяття воріт було більше в киян, котрим, врешті, вдалося відігратися — Юлдашев реалізував чисельну перевагу, і все скінчилося мирною угодою.

28 листопада 1990 р. «Сокіл» — «Торпедо» Н — 3:3. На 11-й хвилині Синьков ривком залишив позаду себе захисників і, обманувши голкіпера, відкрив рахунок. Пригоди почалися після першої перерви: кияни в меншості грамотно захищалися, а коли до повернення Бурханова залишилося дві секунди, автозаводці зрівняли рахунок, а невдовзі і вийшли вперед, знову реалізувавши чисельну пе-

ревагу. Щоправда досить швидко красиву комбінацію завершив Юлдашев. У заключному періоді Панфиленков і Ширяєв обмінялися голами.

2 грудня 1990 р. ЦСКА — «Сокіл» — 6:2. Кияни створили безліч голевих моментів, але процент реалізації їх був дуже низьким — бракувало майстерності молодим нападаючим гостей. Серед гравців «Сокола» виділявся своєю наполегливістю і завзяттям Юлдашев, який і закинув дві шайби у ворота армійців.

4 грудня 1990 р. «Ітіль» — «Сокіл» — 0:3. Заключний матч кияни провели змістовніше, ніж господарі, створивши більше загроз. Зустріч знову стала бенефісом Юлдашева. Закинувши шайбу і зробивши голу передачу, він після першого етапу очолив список як чистих бомбардирів (22 голи), так і претендентів на приз за системою «гол плюс пас» — 34 очки (22+12). У киян ще відзначилися Сидоров, Василенко.

На першому етапі кияни набрали 29 очок (торік 33, але тоді виступало більше команд) і посіли восьме місце, недорахувавшись принаймні 7—8 очок. В окремих матчах гравці демонстрували яскраву, захоплюючу гру, як от у домашніх зустрічах з ЦСКА, московським «Динамо», ярославським «Торпедо», «Спартак», СКА, на виїзді — з мінським «Динамо», «Трактором». Водночас були в «Сокола» й невизначні матчі (вдома — з «Трактором», «Хіміком», «Крильцями»; в гостях — зі свердловцями, рижанами, ярославцями). Пояснюється це насамперед тим, що в команді з'явилося чимало молодих перспективних хокеїстів, які ще не повністю готові до стабільних виступів, напруженої боротьби впродовж усього чемпіонату, внаслідок чого злеті чергувалися з падіннями, іскрометні, видошовші гри з м'явими, маловиразними. Після першого етапу становище команд стало таким:

	В	Н	П	Ш	О
1. ЦСКА	17	8	3	110—67	42
2. «Спартак»	18	5	5	93—51	41
3. «Динамо» М	19	3	6	116—63	41
4. «Крила Рад»	17	3	8	103—78	37
5. «Хімік»	15	5	8	88—79	35
6. «Динамо» Р	14	3	11	112—80	31
7. «Торпедо» Я	13	4	11	83—80	30
8. «Сокіл»	11	7	10	95—85	29
9. «Торпедо» Н	11	6	11	81—93	28
10. «Торпедо» У-К	10	6	12	78—97	26
11. «Автомобіліст»	9	5	14	74—103	23
12. «Трактор»	9	3	16	68—81	21
13. «Ітіль»	3	7	18	54—95	13
14. СКА Л	3	6	19	72—125	12
15. «Динамо» Мн	3	5	20	58—108	11

Другий етап

22 січня 1991 р. «Динамо» М — «Сокіл» — 3:1. У стартовій 20-хвилинці гра проходила в гострих обопільних атаках, команди обмінялися шайбами. Москвич Жамнов відкрив рахунок та невдовзі Валіуллін зрівняв його. Однак далі гра проходила за сценарієм чемпіонів. І якби не відмінна гра Самойлова, динамівці змогли б відігратися набагато раніше. Злам настав за сім хвилин до фінальної сирени, коли черговий набіг господарів влучним кидком завершив Корольов. А незабаром динамівці позбавили «Сокіл» останнього шансу замінити голкіпера.

24 січня 1991 р. «Торпедо» Я — «Сокіл» — 1:5. Уперше кияни перемогли ярославців на їхньому майданчику, до того ж досить переконливо. Тривалий час боротьба точилася на рівних. Однак на початку заключної 20-хвилинки гості створили кілька небезпечних моментів, які закінчилися влучними кидками Юлдашева і Василенка, що, власне, й вирішило долю зустрічі. Цього вечора у «Сокола» добре зіграла перша трійка, кожний з гравців якої закинув по шайбі. У киян ще відзначилися Кузьминський, Валіуллін, Найда.

27 січня 1991 р. «Сокіл» — ЦСКА — 2:4. Гра була цікавою і бойовою. Господарі досить впевнено почали зустріч, і на другій хвилині Василенко відкрив рахунок. Москвичі досить швидко відігрались. Однак Доніка знову виводить «Сокіл» уперед. Та це був останній успіх киян. Арміїці показали краще вміння в реалізації небезпечних моментів. Наприклад, у другому періоді Синьков і Кулабухов мали стопроцентні шанси для того, щоб зіпсувати настрої Михайловському, але переграти голкіпера не змогли.

29 січня 1991 р. «Сокіл» — «Динамо» Р — 5:3. У дебюті команди обмінялися голами. Спочатку віч-на-віч з Ірбе опинився Валіуллін, а згодом у такій самій ситуації не розгубився перед воротами киян Болдовенко. А найкрасивішою була шайба, закинута Синьковим. Саме цей гол відіграв вирішальну роль у перемозі господарів. У киян шайби ще закидали Свиницький, Кулабухов, Юлдашев.

1 лютого 1991 р. «Хімік» — «Сокіл» — 8:5. Тривалий час гості диктували господарям свої умови, у першому періоді двічі виходили вперед. А коли воскресенці на початку заключної 20-хвилинки відігрався на дві шайби, кияни зрівняли рахунок. Далі ініціатива перейшла до «Хіміка», чії комбінації були швидшими і змістовнішими, що, зрештою, й вирішило долю зустрічі. В гостей відзначилися Юлдашев (2), Найда, Кулабухов, Тимченко.

4 лютого 1991 р. «Торпедо» У-К — «Сокіл» — 3:3. Суперники втретє схрестили ключки в нинішньому чемпіонаті, але хто сильніший — так і не з'ясували, бо нічийний рахунок повторив результат

матчів на першому етапі. В «Сокола» шайби закидали Юлдашев, Кузьминський, Кулабухов.

13 лютого 1991 р. «Сокіл» — «Спартак» — 0:4. Москвичі побудували свою гру від оборони і жодного разу не дозволили суперникам опинитися віч-на-віч з Мар'їним. Однак це не означає, що в господарів не було нагод досягти успіху. Під час атак могли змінити перебіг подій Валіуллін, Юлдашев, Сидоров, Олецький, Василенко. Але щоразу шлях шайбі перетинав спартаківський голкіпер.

15 лютого 1991 р. «Сокіл» — «Торпедо» Н — 7:4. Гра проходила в спокійному руслі, бо справжнього опору суперник не вчинив, цілком підкорившись волі господарів. Рахунок відкрив Ширяев, а далі шайби посилалися як з рогу достатку: Найда, Валіуллін, Олецький, Юлдашев, Трасеух, Василенко.

19 лютого 1991 р. «Крила Рад» — «Сокіл» — 4:3. Суперники почергово виходили вперед. Рахунок відкрили гості (Юлдашев), а потім лідерство перейшло до господарів — 2:1. Невдовзі знову з перевагою в одну шайбу повів «Сокіл» — 3:2. До того ж Юлдашев і Бурханов закинули по шайбі впродовж однієї хвилини. Однак через лічені секунди Немчинов відновив рівновагу, а за сім хвилин до фінальної сирени з його передачі гол у ворота киян провів Борисов.

24 лютого 1991 р. ЦСКА — «Сокіл» — 8:3. Кияни добре зіграли в перших двох періодах, і, здавалося, ніщо не вішувало їм такої нищівної поразки. Однак лиш почалася заключна 20-хвилинка, як «Сокіл» умудрився пропустити дві прикрі шайби і зовсім занепав духом. У киян відзначилися: Василенко, Кудерметов, Юлдашев.

26 лютого 1991 р. «Динамо» Р — «Сокіл» — 4:2. У першому і третьому періодах у суперників були однакові шанси на успіх, а в другому кияни переважали динамівців, і Юлдашев двічі змусив капітулювати Ірбе.

1 березня 1991 р. «Сокіл» — «Хімік» — 2:2. Уже на першій хвилині Василенко відкрив рахунок, і складалося враження, що «Сокіл» настроєний взяти реванш за поразку у Воскресенську. Та лише в другому періоді у суперників були якісь спроби загострити події. А в заключній 20-хвилинці вони терпляче чистили ключками лід, нібито погоджуючись на мирний результат. Ще одна шайба в киян на рахунку молодого захисника Полковникова.

3 березня 1991 р. «Сокіл» — «Торпедо» У-К — 4:4. Господарі зіграли значно гірше своїх можливостей. Хіба що Юлдашев і Ширяев подбали про те, щоб залишитися найрезультативнішими відповідно форвардом і захисником чемпіонату. Перший закинув дві шайби і зробив результативну передачу, а другий, забивши шайбу, ще тричі був асистентом. У киян відзначився також Хаджі.

6 березня 1991 р. «Спартак» — «Сокіл» — 4:3. Швидкі атаки киян ставили в безвихідь захисників москвичів та їхнього непро-

бивного голкіпера Мар'їна. Рахунок 3:1 перед заключним періодом свідчив сам про себе. В серцях прихильників «Сокола» зажевірила надія на успішне завершення матчу. Однак не судилося: кївський захист наробив стільки помилок, що їх вистачило б на кілька зустрічей. Шайби в «Сокола» закидали Василенко, Ширяєв, Сидоров.

8 березня 1991 р. «Торпедо» Н — «Сокіл» — 2:5. Гості розпочали зустріч в швидкому темпі, змусивши автозаводців переважно захищатися. Рахунок відкрив Василенко, потім чисельну перевагу реалізував Валіуллін, а згодом двічі відзначився Сидоров. Підвів ризику кївським шайбам краший бомбардир «Сокола» Юлдашев.

14 березня 1991 р. «Сокіл» — «Крила Рад» — 2:2. Тон у грі задавали гості, які постійно турбували кївського голкіпера кидками з різних відстаней і позицій, але Самойлов діяв бездоганно. Хоч москвичі атакували частіше і гостріше, рахунок відкрили господарі. Це Ширяєв кидком здалеку змусив капітулювати Браташа. У заключній 20-хвилинці молодий Кудерметов подвоїв рахунок. Після цього «Сокіл» розслабився, і «Крильця» відновили рівновагу.

17 березня 1991 р. «Сокіл» — «Динамо» М — 3:3. Сидоров досить швидко відкрив рахунок. Та фатальна помилка за 10 секунд до відпочинку так вплинула на господарів, що вони відразу після перерви пропустили дві шайби. На щастя, в третьому періоді кияни заволоділи ініціативою, і спочатку Найда, а під завісу матчу Доніка відновили рівновагу. «Сокіл» досяг нічиєї, до речі, четвертої підряд на своєму майданчику.

19 березня 1991 р. «Сокіл» — «Торпедо» Я — 1:1. Заключний матч чемпіонату кияни провели безбарвно. Лише в двох відрізках зустрічі господарі були на висоті. Зокрема, в середині другої 20-хвилинки, коли вони впродовж хвилини і 42 секунд мали на майданчику трьох польових гравців проти повного складу ярославців і не дали автозаводцям жодного шансу для взяття воріт. Вдруге, коли за хвилину і дев'ять секунд до фінальної сирени замінили Самойлова шостим польовим гравцем і розпочали справжній штурм воріт автозаводців. Та успіху він не приніс. Єдину шайбу в киян провів Ширяєв.

На жаль, і другий етап «Сокіл» провів гірше своїх можливостей, зазнавши вісім поразок і звівши віничю шість зустрічей. Киянам явно не вистачало тих якостей, якими вони вирізнялися в минулі роки, — бойового настрою, вміння вести безкомпромісну силову боротьбу, дружніх зусиль усіх гравців у найвідповідальніші моменти зустрічей.

Пропонуємо підсумкову таблицю чемпіонату СРСР.

	В	Н	П	Ш	О
1. «Динамо»	30	8	8	187—99	68
2. «Спартак»	27	8	11	163—106	62
3. «Крила Рад»	28	5	13	170—124	61
4. ЦСКА	24	13	9	168—117	61
5. «Динамо» Р	25	5	16	187—138	55
6. «Хімік»	22	9	15	146—147	53
7. «Торпедо» Я	17	10	19	131—139	44
8. «Сокіл»	15	13	18	151—149	43
9. «Торпедо» У-К	14	10	22	130—183	38
10. «Торпедо» Н	14	7	25	115—160	35

«СОКІЛ» У ЦИФРАХ І ФАКТАХ

Деякі цифрові показники виступу хокеїстів кївського «Сокола» в минулому чемпіонаті читачі можуть знайти в загальних підсумкових таблицях чи статистичних викладках.

У чемпіонаті «Сокіл» провів 46 матчів (15 перемог, 13 нічиїх, 18 поразок, різниця шайб 151—149, 43 очки, 499 штрафних хвилин). Тепер ці результати ділимо на досягнуті вдома і в гостях. У Києві: 7 перемог, 11 нічиїх, 5 поразок, різниця шайб 72—66, 25 очок, 180 штрафних очок; у гостях: 8 перемог, 2 нічиї, 13 поразок, різниця шайб 79—83, 18 очок, 319 штрафних хвилин.

Для порівняння подаємо ще аналогічні результати «Сокола» на другому етапі чемпіонату (18 матчів, 4 перемоги, 6 нічиїх, 8 поразок, різниця шайб 56—64, 14 очок, 165 штрафних хвилин). У Києві: 2 перемоги, 5 нічиїх, 2 поразки, різниця шайб 26—27, 9 очок, 75 штрафних хвилин; у гостях: 2 перемоги, 1 нічия, 6 поразок, різниця шайб 30—37, 5 очок, 90 штрафних хвилин.

Кияни 39 разів реалізували чисельну перевагу, а перебуваючи в меншості, пропустили 16 шайб. 7 шайб «Сокіл» провів, коли мав на гравця менше і 5 шайб пропустив, перебуваючи в більшості.

Кількість ігор, проведених минулого чемпіонату хокеїстами «Сокола», подано в таблиці, що публікується нижче. Пропонуємо поглянути на результативність киян за системою «гол плюс пас», а також індивідуальну кількість штрафних хвилин. Після прізвиська хокеїста: кількість очок, закинуті шайби, голеві передачі, штрафні хвилини. У другій таблиці після прізвиська і року народження: ІМ — ігри минулого сезону; ЗІ — загальна кількість ігор у вищій лізі в складі «Сокола»; Ш — закинуті шайби; П — результативні передачі; ШХ — штрафні хвилини.

Р. Юлдашев	56(36+20)	10	Д. Христич	22(10+12)	20
В. Ширяєв	38(15+23)	50	Е. Валіуллін	19(8+11)	22
А. Найда	23(14+9)	13	В. Василенко	16(11+5)	18

В. Кулабухов	13(8+5)	10
С. Лубнін	11(3+8)	24
Г. Свиницький	10(5+5)	26
В. Олещький	9(7+2)	16
О. Синьков	9(5+4)	8
О. Трасеух	9(4+5)	14
А. Сидоров	8(7+1)	10
А. Доніка	7(3+4)	28
Т. Хаджі	6(2+4)	18
О. Бурханов	5(2+3)	39
О. Житник	5(2+3)	48
О. Годинюк	4(3+1)	20
В. Тимченко	4(1+3)	28
Е. Кудерметов	2(2+0)	0

О. Кузьмінський	2(2+0)	10
Полковников	2(1+1)	12
В. Ботвінко	1(1+0)	4
Г. Вологжанинов	1(0+1)	0
О. Алексеев	0(0+0)	2
В. Куценко	0(0+0)	5
Д. Підгурський	0(0+0)	0
А. Овчинников	0(0+0)	2
Ю. Гунько	0(0+0)	6
О. Савицький	0(0+0)	34
В. Самойлов	0(17 пш)	2
Ю. Шундров	0(16 пш)	0
С. Ткаченко	0(15 пш)	0

Нападаючі	ІМ	ЗІ	Ш	П	ШХ
В. Ботвінко (1964)	14	131	30	31	34
О. Бурханов (1968)	27	66	11	9	60
Е. Валіуллін (1966)	45	128	20	29	40
В. Василенко (1967)	42	53	11	6	20
Г. Вологжанинов (1973)	3	3	—	1	—
Б. Кудерметов (1970)	10	10	2	—	—
О. Кузьмінський (1972)	34	75	4	3	16
В. Кулабухов (1969)	43	109	20	12	32
В. Куценко (1972)	6	6	—	—	5
А. Найда (1965)	44	196	47	33	61
В. Олещький (1971)	41	74	8	6	24
Г. Свиницький (1970)	45	91	10	11	36
А. Сидоров (1969)	42	89	14	9	23
О. Синьков (1965)	41	217	35	28	78
О. Трасеух (1968)	43	43	4	5	14
Т. Хаджі (1968)	30	30	2	4	18
Д. Христич (1969)	28	178	53	43	89
Р. Юлдашев (1961)	46	297	153	71	82

Захисники	ІМ	ЗІ	Ш	П	ШХ
О. Алексеев (1973)	5	5	—	—	2
О. Годинюк (1970)	19	97	9	7	69
Ю. Гунько (1973)	15	15	—	—	6
А. Доніка (1960)	45	279	18	21	205
О. Житник (1972)	46	77	4	8	64
С. Лубнін (1959)	42	170	10	30	80
А. Овчинников (1961)	9	381	55	49	201
О. Полковников (1973)	11	11	1	1	12
Д. Підгурський (1973)	9	9	—	—	—
О. Савицький (1971)	36	44	—	—	36
В. Тимченко (1971)	30	63	1	3	40
В. Ширяев (1963)	44	408	65	101	269
Воротарі					
В. Самойлов (1962)	40	73	203	—	2
С. Ткаченко (1971)	14	15	15	—	—
Ю. Шундров (1956)	5	438	1299	—	30

БОМБАРДИРИ КИЇВСЬКОГО ХОКЕЮ

Після річної перерви друкуємо список 26 кращих бомбардирів київських команд «Динамо» і «Сокол». Динамівців, власне, залишилося п'ятеро: С. Серебряков, Ю. Потехов, В. Прокоф'єв, І. Тузик і Г. Юдін.

За два сезони впритул до Є. Шастіна, який так і залишився лідером, наблизився Р. Юлдашев. Але й цей хокеїст вирішив пошукати щастя в зарубіжному клубі. Поліпили свої показники й залишили київські пенати А. Степаніщев, П. Малков, В. Ширяев і Д. Христич. Поповнили список А. Найда, О. Синьков і В. Ботвінко. Як бачимо, прохідною нормою до символічного клубу бомбардирів київського хокею стали 30 шайб. Найкращі шанси претендувати до найвлучніших мають Е. Валіуллін і В. Кулабухов, на рахунках яких уже по 20 шайб.

Після прізвиська: I — роки виступів у складі «Сокола» чи «Динамо»; II — кількість сезонів; III — кількість закинутих шайб.

	I	II	III	I	II	III
1. Є. Шастін	1979—1989	10	166	14. С. Серебряков	1965—1970	5 53
2. Р. Юлдашев	1984—1991	7	153	15. Д. Христич	1986—1991	5 53
3. С. Давидов	1978—1988	10	138	16. В. Бабашов	1978—1981	3 51
4. А. Степаніщев	1981—1990	9	131	17. В. Сибірко	1978—1982	4 49
5. М. Наріманов	1980—1989	9	111	18. С. Горбушин	1978—1990	12 49
6. А. Дьомін	1978—1985	7	96	19. А. Найда	1986—1991	5 47
7. С. Земченко	1980—1988	8	85	20. Ю. Потехов	1966—1970	4 46
8. П. Малков	1985—1990	5	73	21. В. Прокоф'єв	1965—1969	4 44
9. В. Голубович	1980—1987	7	71	22. І. Тузик	1965—1969	4 39
10. О. Куликов	1981—1988	7	67	23. О. Синьков	1986—1991	5 35
11. О. Ісламов	1978—1985	7	66	24. Г. Юдін	1965—1968	3 31
12. В. Ширяев	1980—1991	11	65	25. В. Ботвінко	1987—1991	4 30
13. А. Овчинников	1980—1991	11	55	26. А. Земко	1980—1985	5 30

МАСОВИЙ І МОЛОДІЖНИЙ ХОКЕЙ

ЗМАГАЮТЬСЯ ЮНІ

Попри всі проблеми, що накопичились в юнацькому хокеї, минулого сезону пройшли чимало турнірів у всіх вікових групах. Розповімо про деякі з них.

Першість СРСР серед юніорів 1972—1973 рр. н. У турнірі взяли участь 32 команди (четверо знялось із змагань). 22 з них грали з роз'їздами в два кола, а на заключному етапі за системою плей-

офф. У плей-офф потрапили також дві кращі команди зі Східної зони. Отже, місця розподілились так (подаємо лише першу десятку): 1. ШВСМ (Челябінськ), 2. «Динамо» (Харків), 3. ШВСМ (Свердловськ), 4. «Металург» (Череповець), 5. «Хімік» (Воскресенськ), 6. «Крила Рад» (Москва), 7. ЦСКА, 8. «Лада» (Тольятті), 9. «Гіль» (Казань), 10. «Сокіл» (Київ).

Першість СРСР серед юнаків 1974 р. н. Вона пройшла в три етапи. На першому 36 команд, розбитих за територіальними ознаками на 6 груп, зіграли в чотири кола. На другому етапі команди були переформовані на нових 6 груп, але вже за підсумками першого етапу. Команди України виступали в Західній зоні. Київський «Сокіл» посів друге місце, поступившись лише казанській «Гілі». До першої п'ятірки увійшли також «Металург» (Череповець), «Динамо» (Рига) і «Кристал» (Саратов). 14-е місце залишилось за юнаками ДЮСШ (Київ), 20-е — за вихованцями хокейного відділення ШІСП (Харків).

У фіналі в Новосибірську змагалися збірні регіонів. Місця розподілились так: 1. Казахстан (за команду грали вихованці Усть-Каменогорського «Торпедо»), 2. Україна (колектив було сформовано на базі київського «Сокола» і ДЮСШ), 3. Білорусія, 4. Півд. Урал, 5. Москва, 6. Татарстан, 7. Латвія. Кращим воротарем турніру став К. Симчук (Україна), захисником — С. Гончар (Півд. Урал), нападаючим — Б. Савенко (Україна), бомбардиром — О. Ложкін (Білорусія).

Всесоюзні змагання команд спецкласів (1975 р. н.). 35 команд було розбито на 5 груп, де змагання пройшли в чотири кола. Українські команди виступали в першій і другій групах. Місця в них розподілились так: 1-а група — 1. ШІСП (Харків), 2. «Кристал» (Електросталь), 3. «Сокіл» (Київ), 4. «Хімік» (Воскресенськ), 5. «Юнісць» (Мінськ), 6. СКА (Ленінград), 7. «Динамо» (Рига); 2-а група — 1. ДЮСШ (Київ), 2. «Металург» (Липецьк), 3. «Шахтар» (Донецьк), 4. «Динамо» (Мінськ), 5. «Динамо» (Харків), 6. «Хімік» (Северодонецьк), 7. «Десна» (Брянськ).

Переможці груп, а також другі команди з першої та п'ятої груп, до яких приєдналася збірна Москви (московські команди змагалися в рамках чемпіонату столиці), склали фінальну вісімку, яка провела заключний турнір у Северодонецьку. Остаточні підсумки змагання: 1. «Трактор» (Челябінськ), 2. ШІСП (Харків), 3. «Кристал» (Електросталь), 4. «Металург» (Череповець), 5. Збірна Москви, 6. «Салават Юлаєв» (Уфа), 7. «Спартак» (Свердловськ), 8. ДЮСШ (Київ). Кращим воротарем став Остап Плосков («Трактор»), захисником — Микола Цулігін («Салават Юлаєв»), нападаючим — Сергій Кондрашкін («Металург»), бомбардиром фінального турніру — Дмитро Ячменев («Трактор»).

Турнір збірних ДСТ і відомств (1976 р. н.). Ця вікова група провела одноколовий турнір в Ярославлі. Місця розподілились так: 1. Сибір, 2. Північно-Захід, 3. Центр, 4. Поволжя, 5. «Динамо». Кращими гравцями стали: воротар Вадим Тарасов («Торпедо» Усть-Каменогорськ), захисник — Ян Голубовський (Новосибірськ), нападаючий — Євген Летов (Усть-Каменогорськ), кращий бомбардир — Дмитро Клевачкін («Єрмак» Ангарськ).

Турнір збірних республік (1977 р. н.). На фінал до Усть-Каменогорська не прибули одразу 6 команд — 4 з Росії, а також збірної Латвії і України. Змагання довелося проводити в два кола. Збірні Москви і Казахстану обмінялися взаємними «уколами» з перевагою в дві шайби. Для виявлення переможця довелося лічити всі шайби і виводити відповідний коефіцієнт. Мікроскопічна перевага за цим показником виявилася на боці москвичів. Крім цих команд грали ще збірні Ленінграда і Білорусії. Кращі гравці турніру: воротар — Андрій Тарасенко (Ленінград), захисник — Сергій Козуров (Москва), нападаючий — Олексій Калюжний (Білорусія), бомбардир — Петро Дев'яткін (Казахстан).

Кращі юніори країни. Юніорський комітет Федерації хокею СРСР назвав кращих юніорів за підсумками сезону 1990—1991 рр.

Воротарі — Петеріс Скудра (Рига), Юрій Михайлов (Київ), Олег Глебов («Динамо» М).

Захисники — Олексій Трошинський та Ігор Нікітін (обидва — Усть-Каменогорськ), Артур Октябров (ЦСКА), Євген Грибко (Мінськ), Олег Полковников (Київ), Сергій Гончар (Челябінськ), Олександр Алексєєв (Київ), Роман Золотов («Динамо» М), Дмитро Храмченко (Саратов).

Нападаючі — Олексій Ковальов («Динамо» М), Володимир Грачов («Динамо» М), Олексій Яшин (Свердловськ), Олександр Чербаєв (Воскресенськ), Олег Белов (ЦСКА), Андрій Андрієвський (Мінськ), Максим Беєв (Челябінськ), Іван Вологжанинов (Київ), Сергій Климович (Новосибірськ), Олексій Ложкін (Мінськ), Богдан Савенко (Київ), Валерій Буре (ЦСКА).

СИТУАЦІЯ ПОВТОРИЛАСЯ

Черговий чемпіонат світу серед молодіжних команд (гравці до 20 років) пройшов у дев'яти містах канадської провінції Саскачеван. Результати його виявилися майже 100-процентною копією попередньої першості. Знову в канадських і радянських хокеїстів виявилися по 11 очок, знову вирішальне значення в розподілі наго-

род зіграв результат поєдинку цих команд між собою. На жаль, знову не на нашу користь.

У першому турі наші хлопці зуміли зламати опір збірної США — 4:2 (Буре — 2, Наместников, Коротков). Пізніше з'ясується, що американці виявляться твердим горішком і для майбутніх чемпіонів — канадців (4:4), і для традиційно сильних шведів (5:2) та фінів (6:3).

Із міста Принс-Альберт, де пройшов перший матч, радянська команда перебралася в Саскатун. Там у збірної СРСР не виникло жодної проблеми в зустрічі з командою Норвегії — 13:0 (Петров — 3, Березін — 2, Коротков — 2, Кудашов, Буре, Юшкевич, Волков, Козлов, Каспарайтіс).

Лід Саскатуна виявився щасливим для радянських юніорів і в матчі зі шведами — 5:1 (Буре — 2, Волков — 2, Золотов). Зазначимо, що справу було вирішено ще в другому періоді, коли рахунок став 5:0.

Третій матч збірна СРСР провела в новорічний вечір у Йорктоні з командою Швейцарії — 10:1 (Буре — 3, Золотов, Житник, Березін, Коротков, Петров, Камінський, Волков). А вже у перший день 1991 року, перебравшись в Реджайну, вона зустрілася з традиційно запеклим суперником, збірою ЧСФР. І знову все вирішилося в перших двох періодах. Наші хлопці зуміли провести чотири «сухі» шайби. Але чехословацькі майстри, на відміну від шведів, у заключному періоді зіграли потужніше і таки добряче попсували нерви нашим співвітчизникам. Остаточний рахунок цього матчу — 5:3 (Козлов — 2, Буре, Юшкевич, Жолток).

Перші два періоди наступного матчу нашої збірної з командою Фінляндії в тій же Реджайні стали ніби продовженням третього періоду зустрічі зі збірою ЧСФР. Команда СРСР програвала 2:4 і лише ціною неймовірного напруження зуміла перехопити ініціативу і звести матч до нічиєї — 5:5 (Буре — 3, Золотов, Кудашов).

Це була перша очкова втрата збірної СРСР. У канадців, суперників наших хлопців у заключному турі, було на два очки менше, бо вони, крім нічиєї з американцями, програли в передостанньому турі збірній ЧСФР — 5:6. На перше місце їх могла вивести лише перемога над радянськими хокеїстами. Можна нині говорити про рідні стіни (гра проходила в Саскатуні), що допомагали канадцам, про упереджене суддівство (загалом радянські хокеїсти заробили найбільшу кількість штрафних хвилин — 129, а в канадців, для порівняння, — 56), про надшільну опіку лідерів напад збірної СРСР Буре і Козлова, але господарі поставленої мети добилися. Уже в першому періоді канадці закинули дві шайби. Надалі радянські хокеїсти активізувалися, але спромогли лише скоротити відставання до мінімуму — 2:3 (Жолток, Озолінш). Підсумкова турнірна таблиця (команди провели по 7 ігор):

	В	Н	П	Ш	О
1. Канада	5	1	1	40—18	11
2. СРСР	5	1	1	44—15	11
3. ЧСФР	5	0	2	44—19	10
4. США	4	1	2	45—19	8
5. Фінляндія	3	1	3	35—30	7
6. Швеція	3	0	4	32—29	6
7. Швейцарія	1	0	6	5—48	2
8. Норвегія	0	0	7	8—75	0

Директорат ІХФ назвав трійку кращих: воротар — Паулі Якс (Швеція), захисник — Іржі Шлегр (ЧСФР), нападаючий — Ерік Ліндрос (Канада).

До символічної збірної чемпіонату увійшли: воротар Паулі Якс (Швеція), захисники Скотт Леханс (США) і Дмитро Юшкевич (СРСР), нападаючі Мартин Ручинські (ЧСФР), Майк Крейг (Канада) і Ерік Ліндрос (Канада).

Кращим снайпером турніру став Павло Буре (СРСР) — 12 шайб. Далі йдуть Мартин Ручинські (ЧСФР) — 9 і Зигмунд Палффі (ЧСФР) — 7 шайб.

Трійка кращих бомбардирів за системою «гол плюс пас» має такий вигляд: Дуг Вейт (США) — 19 (5+14), Ерік Ліндрос (Канада) — 17 (6+11), Павло Буре (СРСР) — 15 (12+3) очок.

Радянська збірна, котра здобула срібні медалі, виступала в такому складі: воротар — С. Звягін («Крила Рад»), у запасі перебував С. Ткаченко («Сокіл»); захисники — С. Озолінш («Динамо» Р), Д. Юшкевич («Торпедо» Я), Є. Наместников («Торпедо» Н), О. Житник («Сокіл»), Д. Каспарайтіс («Динамо» М), Д. Мотков і Б. Миронов (обидва — ЦСКА); нападаючі — В. Козлов («Хімік»), П. Буре і О. Петров (обидва — ЦСКА), О. Кудашов, М. Волков і С. Золотов (усі — «Крила Рад»), С. Березін («Хімік»), В. Карпов («Трактор»), С. Жолток («Динамо» Р), С. Мартинюк («Торпедо» Я), К. Коротков («Спартак»), Є. Башкетов («Автомобіліст»), Я. Камінський («Динамо» М). Тренери — Р. Черенкова, А. Бирюков.

Призерами молодіжних чемпіонатів світу ставали:

1. 1977	СРСР	Канада	ЧССР
2. 1978	СРСР	Швеція	Канада
3. 1979	СРСР	ЧССР	Швеція
4. 1980	СРСР	Фінляндія	Швеція
5. 1981	Швеція	Фінляндія	СРСР
6. 1982	Канада	ЧССР	Фінляндія
7. 1983	СРСР	ЧССР	Канада
8. 1984	СРСР	Фінляндія	ЧССР
9. 1985	Канада	ЧССР	СРСР
10. 1986	СРСР	Канада	США
11. 1987	Фінляндія	ЧССР	Швеція
12. 1988	Канада	СРСР	Фінляндія
13. 1989	СРСР	Швеція	ЧССР
14. 1990	Канада	СРСР	ЧСФР
15. 1991	Канада	СРСР	ЧСФР

І ЗНОВУ ПОСТУПИЛИСЬ ГОСПОДАРЯМ

Юніорський чемпіонат Європи 1990 р. проходив у Швеції. Там наші хокеїсти поступилися лише господарям турніру — шведам. Через рік юніори зібралися на свій турнір у ЧСФР. І знову збірна СРСР опинилася на другому місці, пропустивши на золоту вершину команду господарів.

Вісім учасників чемпіонату (до 18 років) було розбито на дві групи: «А» — Швеція, Фінляндія, Норвегія, Франція; «В» — СРСР, ЧСФР, ФРН, Польща. До фіналу потрапляли по три команди з кожної групи з результатами ігор між собою. На попередньому етапі збірна СРСР обіграла своїх ровесників з Німеччини — 10:1, Польщі — 10:4 і зіграла вничю з господарями — 3:3. З цієї групи до фіналу не потрапили поляки. Вони, до речі, в матчах з четвертою командою групи «А» — збірною Франції відстояли право на наступний рік залишитись серед найсильніших.

На другому етапі три кращі команди однієї групи зустрічалися з трьома колективами іншої групи. І радянські, і чехословацькі хокеїсти всі свої матчі виграли: в Швеції — відповідно 5:0 і 5:1, Фінляндії — 5:4 і 8:1, Норвегії — 9:1 і 14:2. Лише цього порівняння вистачить, щоб зрозуміти: за рахунок кращої різниці закінчених і пропущених шайб чемпіонами стали чехословацькі юнаки. До речі, в останньому турі вони грали з фіннами, а наші хлопці з явним аутсайдером — збірною Норвегії. Радянські хокеїсти могли «виправити» різницю шайб на свою користь, але...

Пропонуємо підсумкову таблицю фінального турніру (команди провели по 5 ігор):

	В	Н	П	Ш	О
1. ЧСФР	4	1	0	37-7	9
2. СРСР	4	1	0	32-9	9
3. Фінляндія	3	0	2	39-15	6
4. Швеція	2	0	3	37-19	4
5. Німеччина	1	0	4	12-53	2
6. Норвегія	0	0	5	11-65	0

Збірна СРСР виступала в такому складі: воротарі — М. Хабібуллін («Автомобіліст»), П. Скудра («Динамо» Р) і Ю. Михайлов («Сокіл»); захисники — О. Троїцинський та І. Нікітін (обидва — «Торпедо» У-К), К. Гарасов і В. Толоконников (обидва — «Хімік»), А. Октябров («Салават Юлаєв»), Є. Грибок («Динамо» Мн), О. Полковников («Сокіл»), М. Сьомін («Трактор» Лп), А. Купак («Динамо» Р) і Д. Стулов («Кристал» С); нападаючі — О. Ковальов, А. Ніколішин і В. Грачов (усі — «Динамо» М), А. Суботін, О. Яшин і О. Зайков (усі — «Автомобіліст»), О. Чербаєв («Хімік»), Д. Підгурський і Д. Крамаренко (обидва — «Сокіл»), А. Андрієв-

ський («Динамо» Мн), Д. Старостенко і С. Кривокрасов (обидва — ЦСКА), Ю. Богусевич («Торпедо» Н), О. Юренко («Динамо» Р) і В. Жашков («Кристал» Е). Тренери — Р. Валуїллін і М. Азаматов.

У окремих матчах кращими гравцями в радянській команді називалися: з Німеччиною — Андрій Андрієвський, Польщею і Швецією — Олексій Ковальов, ЧСФР — Сергій Кривокрасов, Фінляндією — Андрій Ніколішин.

Пропонуємо список призерів усіх юнацьких чемпіонатів Європи:

1. 1968	ЧССР	СРСР	Швеція
2. 1969	СРСР	СРСР	ЧССР
3. 1970	СРСР	ЧССР	Швеція
4. 1971	СРСР	Швеція	ЧССР
5. 1972	Швеція	СРСР	ЧССР
6. 1973	СРСР	Швеція	ЧССР
7. 1974	Швеція	СРСР	Фінляндія
8. 1975	СРСР	ЧССР	Швеція
9. 1976	СРСР	Швеція	Фінляндія
10. 1977	Швеція	ЧССР	СРСР
11. 1978	Фінляндія	СРСР	Швеція
12. 1979	ЧССР	Фінляндія	СРСР
13. 1980	СРСР	ЧССР	Швеція
14. 1981	СРСР	ЧССР	Швеція
15. 1982	Швеція	ЧССР	СРСР
16. 1983	СРСР	Фінляндія	ЧССР
17. 1984	СРСР	СРСР	Фінляндія
18. 1985	Швеція	СРСР	ЧССР
19. 1986	Фінляндія	Швеція	ЧССР
20. 1987	Швеція	ЧССР	СРСР
21. 1988	ЧССР	Фінляндія	СРСР
22. 1989	СРСР	ЧССР	Фінляндія
23. 1990	Швеція	СРСР	ЧСФР
24. 1991	ЧСФР	СРСР	Фінляндія

НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

ПОМІНЯЛИСЯ ТИТУЛАМИ

Керівники радянського хокею, зокрема, головний тренер національної збірної Віктор Тихонов, протягом останніх шести-семи років постійно критикували існуючу систему розіграшів світових і європейських чемпіонатів. Малася на увазі друга частина турніру, коли чотири кращі команди без набутих на першій стадії очок розігрували комплекти медалей. І часто-густо бал правив його величність випадок, коли невдача в одному матчі перекреслювала честолюбні сподівання навіть об'єктивно сильнішої команди.

Здається, що здоровий глузд, нарешті, переміг. У 1992 р. чемпіонат світу пройде за новою системою, коли змагатимуться 12 команд, розділені порівну на дві групи. Надалі турнір пройде

за системою «плей-офф», з вибуванням. Але все це буде наступного року, а 55-й чемпіонат світу і Європи пройшов у фінських містах Турку і Хельсінкі з 19 квітня по 4 травня 1991 р. за старою системою. Вісім команд на першому етапі провели одноколовий турнір, визначивши четвірку кращих, а також чемпіона Європи.

Перший етап

Перший тур. Фінляндія — ЧСФР — 2:0. Перший матч для господарів видався на славу, хоча й перша на турнірі шайба була закинута лише на 27-й хвилині. Це зробив Ніемінен з пасу знаменитого Куррі. Канада — США — 4:3, СРСР — Швейцарія — 3:1 (шайби у радянській команді закинули Немчинов, Каменський, Бякін). У кожному таймі наші закинули по шайбі, але прихильники збірної СРСР полегшено зітхнули лише за чотири хвилини до фінальної сирени, коли було досягнуто переваги в дві шайби. Швеція — Німеччина — 8:1.

Другий тур. Канада — Швейцарія — 3:0, Фінляндія — Швеція — 4:4. Господарі чемпіонату могли після цього матчу реально претендувати на вихід у фінальну четвірку. Але примудрилися на останній хвилині пропустити дві шайби. Німеччина — СРСР — 3:7 (Каменський — 2, Буре — 2, Ломакін — 2, Жамнов). Перевага збірної СРСР була повною і беззаперечною. Якщо в перших двох періодах німецькі хокеїсти ще чинили сякий-такій опір, то в заключній 20-хвилині його було зломлено остаточно. США — ЧСФР — 4:1. Друга поспіль поразка сильної колись збірної ЧСФР примушує задуматись про розвиток хокею в цій країні.

Третій тур. Канада — Німеччина — 3:2, СРСР — Фінляндія — 3:0 (Фетісов, Буцаев, Семак). Радянські хокеїсти краще розпочинали перший і другий періоди, забивши на перших хвилинах кожного по шайбі, а закрипили успіх уже за дві хвилини до фінальної сирени. ЧСФР — Швейцарія — 4:1, Швеція — США — 4:4. І знову шведи зрівняли рахунок на останній хвилині, і зробив це все той самий Сундін, який став героєм матчу шведів з господарями чемпіонату.

Четвертий тур. ЧСФР — Німеччина — 7:1, Канада — Фінляндія — 5:3, Швеція — Швейцарія — 4:3, СРСР — США — 12:2 (Макаров, Мионов — 2, Кравчук, Каменський, Касатонов, Буцаев — 2, Козлов — 2, Жамнов, Семак). Збірна СРСР розгромила американських хокеїстів уже в першому періоді, закинувши шість «сухих» шайб. Надалі перевагу було доведено до десяти шайб. Упевнену перемогу здобули канадці. Якщо попередні три було досягнуто в упертій боротьбі, то матч з фіннами видався напрочуд легким.

П'ятий тур. Швеція — ЧСФР — 2:1, США — Швейцарія — 4:2, Фінляндія — Німеччина — 6:0, СРСР — Канада — 5:3 (Ломакін,

Жамнов — 2, Касатонов, Гусаров). Радянські хокеїсти вирішальних ударів завдали в останній 10-хвилині, хоча здавалося, що долю матчу було вирішено ще в першому періоді.

Шостий тур. Канада — Швеція — 3:3. Обидві команди влаштувала нічия. І вони «досягли» її ще за період до фінальної сирени. Німеччина — США — 4:4, Фінляндія — Швейцарія — 6:1, СРСР — ЧСФР — 6:2 (Семак, Макаров — 2, Бякін, Буцаев, Касатонов). Добре зіграв Сергій Макаров, на рахунок якого не тільки два голи, а також дві результативні передачі.

Сьомий тур. США — Фінляндія — 2:1, Швейцарія — Німеччина — 5:2, ЧСФР — Канада — 4:3, СРСР — Швеція — 5:5 (Биков — 2, Каменський, Буре — 2). До двох матчів заключного туру першого етапу була прикута увага мільйонів уболівальників. Якщо в поєдинку господарів з американцями вирішувалась доля останньої півторки до четвірки найсильніших, то шведи намагалися поборотися зі збірною СРСР за золоті медалі європейської першості. Про перший матч можна сказати коротко — трагедія для фінських хокеїстів і їх прихильників. Щодо зустрічі збірних СРСР і Швеції, то наших майстрів влаштувала нічия і вони її добилися зовні легко, адже лідирували навіть з рахунком 3:0, а останню шайбу пропустили за три хвилини до кінця матчу. Спочатку пропонуємо підсумкову таблицю першого етапу чемпіонату (команди провели по 7 ігор), а потім підіб'ємо підсумки європейської першості.

	В	Н	П	Ш	О
1. СРСР	6	1	0	41—16	13
2. Швеція	3	4	0	30—21	10
3. Канада	4	1	2	24—20	9
4. США	3	2	2	23—28	8
5. Фінляндія	3	1	3	22—15	7
6. ЧСФР	3	0	4	19—19	6
7. Швейцарія	1	0	6	13—26	2
8. Німеччина	0	1	6	13—40	1

У залік першості Європи, призерів якої було визначено після першого етапу чемпіонату, увійшло 15 матчів європейських команд між собою. В них було закинута 97 шайб, що становить по 6,46 шайби щоматчу. Для порівняння додамо, що загальна результативність на першому етапі становила 185 шайб у 28 матчах — 6,60 шайби щогри.

Цікаво, що в заоканських хокеїстів обидва матчі на першому етапі виграли лише наші спортсмени, команда ЧСФР зуміла виграти в канадців, шведи обидва матчі звели до нічиїх, німці добились однієї нічиєї, фінни і швейцарці свої матчі програли. Пропонуємо підсумкову таблицю чемпіонату Європи (команди провели по 5 ігор):

	В	Н	П	Ш	О *
1. СРСР	4	1	0	24—11	9
2. Швеція	3	2	0	23—14	8
3. Фінляндія	3	1	1	18—8	7
4. ЧСФР	2	0	3	14—12	4
5. Швейцарія	1	0	4	11—19	2
6. Німеччина	0	0	5	7—33	0

Отже, радянські хокеїсти 27-й раз виграли звання найсильніших на континенті. На цей раз чемпіонами Європи стали:

Олексій Мар'їн («Спартак») — воротар, 1964 року народження (р. н.), майстер спорту міжнародного класу (мсмк), чемпіон Європи.

Андрій Трефілов («Динамо» М) — воротар, 1969 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Володимир Мишкін («Рауна-Лукка») — воротар, 1955 р. н., заслужений майстер спорту (змс), олімпійський чемпіон, шестиразовий чемпіон світу, семиразовий чемпіон Європи.

Вячеслав Фетісов («Нью-Джерсі Девілз») — захисник, 1958 р. н., змс, дворазовий олімпійський чемпіон, семиразовий чемпіон світу, дев'ятиразовий чемпіон Європи.

Володимир Константинов (ЦСКА) — захисник, 1967 р. н., змс, триразовий чемпіон світу та Європи.

Олексій Гусаров («Квебек Нордікс») — захисник, 1964 р. н., змс, олімпійський чемпіон, триразовий чемпіон світу, п'ятиразовий чемпіон Європи.

Ілля Бякін (ЦСКА) — захисник, 1963 р. н., змс, олімпійський чемпіон, дворазовий чемпіон світу та Європи.

Ігор Кравчук (ЦСКА) — захисник, 1966 р. н., змс, олімпійський чемпіон, чемпіон світу та Європи.

Олексій Касатонов («Нью-Джерсі Девілз») — захисник, 1959 р. н., змс, дворазовий олімпійський чемпіон, п'ятиразовий чемпіон світу, восьмиразовий чемпіон Європи.

Дмитро Миронов («Крила Рад») — захисник, 1965 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Володимир Малахов (ЦСКА) — захисник, 1968 р. н., змс, чемпіон світу та Європи.

Сергій Макаров («Калгарі Флеймз») — нападаючий, 1958 р. н., змс, дворазовий олімпійський чемпіон, восьмиразовий чемпіон світу, десятиразовий чемпіон Європи.

Андрій Ломакін («Динамо» М) — нападаючий, 1964 р. н., змс, олімпійський чемпіон, чемпіон Європи.

Вячеслав Биков («Фрібург») — нападаючий, 1960 р. н., змс, олімпійський чемпіон, чотириразовий чемпіон світу, шестиразовий чемпіон Європи.

Валерій Каменський (ЦСКА) — нападаючий, 1966 р. н., змс, олімпійський чемпіон, триразовий чемпіон світу, чотириразовий чемпіон Європи.

Олексій Жамнов («Динамо» М) — нападаючий, 1970 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Вячеслав Козлов («Хімік») — нападаючий, 1972 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Олександр Семак («Динамо» М) — нападаючий, 1966 р. н., мсмк, чемпіон світу, дворазовий чемпіон Європи.

Павло Буре (ЦСКА) — нападаючий, 1971 р. н., змс, чемпіон світу і Європи.

Сергій Немчинов («Крила Рад») — нападаючий, 1964 р. н., змс, дворазовий чемпіон світу та Європи.

Дмитро Квартальнов («Хімік») — нападаючий, 1966 р. н., мсмк, чемпіон світу і дворазовий чемпіон Європи.

Вячеслав Буцаєв (ЦСКА) — нападаючий, 1970 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Валерій Зелепукін («Хімік») — нападаючий, 1968 р. н., мсмк, чемпіон Європи.

Віктор Тихонов (ЦСКА) — головний тренер, 1930 р. н., заслужений тренер (зтр) СРСР. У збірній країни працює з 1977 р. Під його керівництвом збірна СРСР двічі ставала олімпійським чемпіоном, вісім разів здобувала звання чемпіона світу, десять разів — чемпіона Європи.

Ігор Дмитрієв («Крила Рад») — тренер, 1941 р. н., змс, зтр СРСР, у збірній країни працює з 1987 р. За час роботи збірна СРСР стала чемпіоном Олімпійських ігор, двічі — чемпіоном світу та Європи.

Пропонуємо повний список призерів усіх чемпіонатів Європи.

№	Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	2-е місце	3-є місце
1.	1910	Ле-Авант	Великобританія	Німеччина	Бельгія
2.	1911	Берлін	Чехія	Німеччина	Бельгія
3.	1912	Прага	Чехія	Німеччина	Австрія
4.	1913	Мюнхен	Бельгія	Чехія	Німеччина
5.	1914	Берлін	Чехія	Німеччина	Бельгія
6.	1921	Стокгольм	Швеція	Чехословаччина	—
7.	1922	Санкт-Моріц	Чехословаччина	Швеція	Швейцарія
8.	1923	Антверпен	Швеція	Франція	Чехословаччина
9.	1924	Мілан	Франція	Швеція	—
10.	1925	Штрбске-Плесо, Старий Смоковець	Чехословаччина	Австрія	Швейцарія

№	Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	2-е місце	3-є місце
11.	1926	Давос	Швейцарія	Чехословацька	Австрія
12.	1927	Відень	Австрія	Бельгія	Німеччина
13.	1928	Санкт-Моріц	Швеція	Швейцарія	Великобританія
14.	1929	Будапешт	Чехословацька	Польща	Австрія
15.	1930	Шамоні, Відень	Німеччина	Швейцарія	Австрія
16.	1931	Криниця	Австрія	Польща	Чехословацька
17.	1932	Берлін	Швеція	Австрія	Швейцарія
18.	1933	Прага	Чехословацька	Австрія	Швейцарія
19.	1934	Мілан	Німеччина	Швейцарія	Чехословацька
20.	1935	Давос	Швейцарія	Великобританія	Чехословацька
21.	1936	Гарміш-Партенкірхен	Великобританія	Чехословацька	Швеція
22.	1937	Лондон	Великобританія	Швейцарія	Німеччина
23.	1938	Прага	Великобританія	Чехословацька	Німеччина
24.	1939	Цюріх, Базель	Швейцарія	Чехословацька	Німеччина
25.	1947	Прага	Чехословацька	Швеція	Австрія
26.	1948	Санкт-Моріц	Чехословацька	Швейцарія	Швеція
27.	1949	Стокгольм	Чехословацька	Швеція	Швейцарія
28.	1950	Лондон	Швейцарія	Великобританія	Швеція
29.	1951	Париж	Швеція	Швейцарія	Норвегія
30.	1952	Осло	Швеція	Чехословацька	Швейцарія
31.	1953	Базель, Цюріх	Швеція	ФРН	Швейцарія
32.	1954	Стокгольм	СРСР	Швеція	Чехословацька
33.	1955	Крефельд	СРСР	Чехословацька	Швеція
34.	1956	Кортіна-д'Ампеццо	СРСР	Швеція	Чехословацька
35.	1957	Москва	Швеція	СРСР	Чехословацька
36.	1958	Осло	СРСР	Швеція	Чехословацька
37.	1959	Прага	СРСР	Чехословацька	Швеція
38.	1960	Скво-Веллі	СРСР	Чехословацька	Швеція
39.	1961	Женева, Лозанна	ЧССР	СРСР	Швеція
40.	1962	Колорадо-Спрінгс, Денвер	Швеція	Фінляндія	Норвегія
41.	1963	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР
42.	1964	Інсбрук	СРСР	Швеція	ЧССР

						Продовження
43.	1965	Тампере	СРСР	ЧССР	Швеція	
44.	1966	Любляна	СРСР	ЧССР	Швеція	
45.	1967	Відень	СРСР	Швеція	ЧССР	
46.	1968	Гренобль	СРСР	ЧССР	Швеція	
47.	1969	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР	
48.	1970	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР	
49.	1971	Берн, Женева	ЧССР	СРСР	Швеція	
50.	1972	Прага	ЧССР	СРСР	Швеція	
51.	1973	Москва	СРСР	Швеція	ЧССР	
52.	1974	Хельсінкі	СРСР	ЧССР	Швеція	
53.	1975	Мюнхен, Дюссельдорф	СРСР	ЧССР	Швеція	
54.	1976	Катовіце	ЧССР	Швеція	СРСР	
55.	1977	Відень	ЧССР	Швеція	СРСР	
56.	1978	Прага	СРСР	ЧССР	Швеція	
57.	1979	Москва	СРСР	ЧССР	Швеція	
58.	1981	Стокгольм, Гетеборг	СРСР	Швеція	ЧССР	
59.	1982	Хельсінкі, Тампере	СРСР	Швеція	ЧССР	
60.	1983	Дюссельдорф, Дортмунд, Мюнхен	СРСР	ЧССР	Швеція	
61.	1985	Прага	СРСР	ЧССР	Фінляндія	
62.	1986	Москва	СРСР	Швеція	Фінляндія	
63.	1987	Відень	СРСР	ЧССР	Фінляндія	
64.	1989	Стокгольм	СРСР	ЧССР	Швеція	
65.	1990	Берн, Фрібург	Швеція	СРСР	ЧССР	
66.	1991	Турку, Хельсінкі	СРСР	Швеція	Фінляндія	

Другий етап

Перший тур. Фінляндія — Німеччина — 4 : 2, Швейцарія — ЧСФР — 4 : 3, СРСР — США — 6 : 4 (Фетісов — 2, Миронов, Немчинов, Биков, Козлов), Швеція — Канада — 3 : 3. Перші дві пари грають в залік турніру за 5-е — 8-е місця, решта борються за медалі чемпіонату світу. Свій матч з американцями радянські хокеїсти розпочали таким потужним натиском, що уже на 13-й хвилині рахунок був 4 : 0 на їхню користь. Правда, суперники за пару хвилин дві шайби відквитали, але запасу вистачило для загальної перемоги.

Захоплюючим дух був поєдинок шведів і канадців. Канадці вели 2 : 0, але під кінець матчу вже їм довелося добиватися нічиєї, що їм і вдалося зробити.

Другий тур. Фінляндія — Швейцарія — 6 : 2, ЧСФР — Німеччина — 4 : 1, СРСР — Канада — 3 : 3 (Биков, Каменський, Семак), Швеція — США — 8 : 4. Звичайно, вся увага — матчу радянських і канадських хокеїстів. Він проходив з перемінним успіхом. У рахунок повели наші, могли подвоїти, а то й потроїти успіх, але забракло влучності. А канадці скористалися шансом за кілька секунд до закінчення першого періоду, а на старті другого — використали вилучення з поля Буцаєва. Наші хлопці, а кращим серед

них був Валерій Каменський, зуміли вивести збірну СРСР уперед — 3:2. Перемога робила нашу команду явним фаворитом у заключному турі, але втримати перевагу вже вкотре не вдалося — за вісім хвилин до фінальної сирени канадці зрівняли рахунок. Тепер у вигіднішому положенні опинилися шведи, які легко розправилися з американцями.

Третій тур. Фінляндія — ЧСФР — 3:2, Швейцарія — Німеччина — 3:3, Канада — США — 9:4, Швеція — СРСР — 2:1 (Семак). Як не парадоксально звучить, але нового чемпіона намагалися визначити... американці. Судить самі: нашим збірна США програла — 4:6, щоб поставити шведів у зручніше становище, американці поступилися скандинавам уже 4:8, щоб надати перевагу канадцам у разі нічий збірних СРСР і Швеції, збірна США програла команді Канади — 4:9. Коли канадцам не вистачало «норми», воротаря з майданчика зняли... американці. Смішно? Так! І гірко.

Стосовно вирішальної гри, то вона була рівною, перемогти могли обидві команди, зробити це пощастило шведам. Ще за 10 хвилин до закінчення матчу чемпіонами були... канадці, адже до того часу рахунок був рівний — 1:1. А тоді вирішальне слово сказав той самий Мат Сундін, який на першому етапі кілька разів рятував свою команду від поразок. На цей раз його влучний кидок приніс перемогу шведам: у матчі і в чемпіонаті світу. Радянські хокеїсти білися до останньої секунди, але переламати хід поєдинку так і не змогли.

Таким чином, радянські хокеїсти у порівнянні з попереднім чемпіонатом помінялися титулами зі шведами, адже в 1990 р. наші поступилися шведам званням чемпіонів Європи, але стали чемпіонами світу. Цього ж року сталося навпаки.

Пропонуємо підсумкову таблицю чемпіонату світу 1991 р. Нагадуємо, що друга четвірка на другому етапі змагалася зі всім набутим багажем.

	В	Н	П	Ш	О
1. Швеція	2	1	0	13—8	5
2. Канада	1	2	0	15—10	4
3. СРСР	1	1	1	10—9	3
4. США	0	0	3	12—23	0
5. Фінляндія	6	1	3	35—21	13
6. ЧСФР	4	0	6	28—27	8
7. Швейцарія	2	1	7	22—38	5
8. Німеччина	0	2	8	19—51	2

Кращими снайперами чемпіонату стали швед М. Сундін і фінський хокеїст К. Руутту, які закинули по сім шайб. У великої групи спортсменів на рахунку по шість шайб. За системою «гол плюс пас» найкращі показники мають: М. Сундін (Швеція) — 12 (7+5), Я. Куррі (Фінляндія) — 12 (6+6), В. Каменський (СРСР) — 11 (6+5), Й. Сакнік (Канада) — 11 (6+5), Т. Селлане (Фінляндія) —

11 (6+5), М. Ніемінен (Фінляндія) — 11 (5+6), Д. Ронік (США) — 11 (5+6), П. Буре (СРСР) — 11 (3+8) балів.

Журналісти, акредитовані на чемпіонаті, визначили символічну збірну. До неї увійшли: воротар Ш. Бурк (Канада), захисники В. Фетісов і О. Касатонов (обидва — СРСР), нападаючі Т. Рундквіст (Швеція), Я. Куррі (Фінляндія) і В. Каменський (СРСР).

Директорат чемпіонату назвав кращих гравців. Це воротар М. Кеттерер (Фінляндія), захисник Д. Макоун (Канада) і нападаючий В. Каменський (СРСР).

Пропонуємо список кращих гравців усіх чемпіонатів світу, визначати яких стали з 1954 р., року дебюту на цих форумах радянських хокеїстів.

Рік	Воротарі	Захисники	Нападаючі
1954	Д. Локхарт (Канада)	Л. Б'єрн (Швеція)	В. Бобров (СРСР)
1955	Д. Ригаю (США)	К. Гут (Чехословаччина)	Б. Уорвік (Канада)
1956	У. Айкола (США)	М. Сологубов (СРСР)	Д. Маккензі (Канада)
1957	К. Страка (Чехословаччина)	М. Сологубов (СРСР)	С. Юханссон — Тумба (Швеція)
1958	В. Надрхал (Чехословаччина)	І. Трегубов (СРСР)	Ч. Бєрн (Канада)
1959	М. Пучков (СРСР)	Ж.-П. Ламіранд (Канада)	Б. Клірі (США)
1960	Д. Маккартан (США)	М. Сологубов (СРСР)	Н. Нільссон (Швеція)
1961	С. Мартін (Канада)	І. Трегубов (СРСР)	Вл. Бубнік (ЧССР)
1962	Л. Хеггрут (Швеція)	Д. Мейасіч (США)	С. Тумба (Швеція)
1963	С. Мартін (Канада)	Р. Стольц (Швеція)	М. Влах (ЧССР)
1964	С. Мартін (Канада)	Ф. Тікал (ЧССР)	В. Майоров (СРСР)
1965	В. Даурілла (ЧССР)	Ф. Тікал (ЧССР)	В. Старшинов (СРСР)
1966	С. Мартін (Канада)	О. Рагулін (СРСР)	К. Локтев (СРСР)
1967	К. Ветцель (США)	В. Давидов (СРСР)	А. Фірсов (СРСР)
1968	К. Бродерік (Канада)	Л. Хорешовскі (ЧССР)	А. Фірсов (СРСР)
1969	Л. Холмквіст (Швеція)	Я. Сухі (ЧССР)	У. Стернер (Швеція)
1970	У. Ілонен (Фінляндія)	Л. Сведберг (Швеція)	О. Мальцев (СРСР)
1971	І. Холечек (ЧССР)	Я. Сухі (ЧССР), І. Коскела (Фінляндія)	А. Фірсов (СРСР)
1972	Й. Валтонен (Фінляндія)	Ф. Поспішил (ЧССР)	О. Мальцев (СРСР)
1973	І. Холечек (ЧССР)	В. Васильєв (СРСР)	Б. Михайлов (СРСР)
1974	В. Третяк (СРСР)	Е. Шеберг (Швеція)	В. Недоманскі (ЧССР)
1975	І. Холечек (ЧССР)	П. Мар'ямякі (Фінляндія)	О. Якушев (СРСР)
1976	І. Холечек (ЧССР)	М. Валтін (Швеція)	В. Харламов (СРСР)
1977	Е. Хегоста (ЧССР)	В. Васильєв (СРСР)	Х. Балдеріс (СРСР)
1978	І. Холечек (ЧССР)	В. Фетісов (СРСР)	М. Дюни (Канада)
1979	В. Третяк (СРСР)	В. Васильєв (СРСР), І. Бубла (ЧССР)	Б. Михайлов (СРСР), У. Пейман (Канада), С. Макаров (СРСР)
1981	В. Третяк (СРСР)	Л. Робінсон (Канада)	О. Мальцев (СРСР)
1982	І. Кралік (ЧССР)	В. Фетісов (СРСР)	В. Шалімов (СРСР)

Продовження

1983	В. Третяк (СРСР)	О. Касатонов (СРСР)	І. Лала (ЧССР)
1985	І. Кралік (ЧССР)	В. Фетісов (СРСР)	С. Макаров (СРСР)
1986	П. Ліндмарк (Швеція)	В. Фетісов (СРСР)	В. Крутов (СРСР)
1987	Д. Гашек (ЧССР)	К. Хартсбург (Канада)	В. Крутов (СРСР)
1989	Д. Гашек (ЧССР)	В. Фетісов (СРСР)	В. Беллоуз (Канада)
1990	А. Грбе (СРСР)	В. Татаринов (СРСР)	С. Айзерман (Канада)
1991	М. Кетгерер (Фінляндія)	Д. Макоун (Канада)	В. Каменський (СРСР)

Призери чемпіонатів світу

№	Рік	Місце чемпіонату	Чемпіон	2-е місце	3-є місце
1.	1920	Антверпен	Канада	США	Чехословаччина
2.	1924	Шамоні	Канада	США	Великобританія
3.	1928	Санкт-Моріц	Канада	Швеція	Швейцарія
4.	1930	Шамоні	Канада	Німеччина	Швейцарія
5.	1931	Криниця	Канада	США	Австрія
6.	1932	Лейк-Плесід	Канада	США	Німеччина
7.	1933	Прага	США	Канада	Чехословаччина
8.	1934	Мілан	Канада	США	Німеччина
9.	1935	Давос	Канада	Швейцарія	Великобританія
10.	1936	Гарміш-Партенкірхен	Великобританія	Канада	США
11.	1937	Лондон	Канада	Великобританія	Швейцарія
12.	1938	Прага	Канада	Великобританія	Чехословаччина
13.	1939	Цюріх, Базель	Канада	США	Швейцарія
14.	1947	Прага	Чехословаччина	Швеція	Австрія
15.	1948	Санкт-Моріц	Канада	Чехословаччина	Швейцарія
16.	1949	Стокгольм	Чехословаччина	Канада	США
17.	1950	Лондон	Канада	США	Швейцарія
18.	1951	Париж	Канада	Швеція	Швейцарія
19.	1952	Осло	Канада	США	Швеція
20.	1953	Базель, Цюріх	Швеція	ФРН	Швейцарія
21.	1954	Стокгольм	СРСР	Канада	Швеція
22.	1955	Крефельд	Канада	СРСР	Чехословаччина
23.	1956	Кортіна-д'Ампеццо	СРСР	США	Канада
24.	1957	Москва	Швеція	СРСР	Чехословаччина
25.	1958	Осло	Канада	СРСР	Швеція
26.	1959	Прага	Канада	СРСР	Чехословаччина

Продовження

27.	1960	Скво-Веллі	США	Канада	СРСР
28.	1961	Женева, Лозанна	Канада	СРСР	СРСР
29.	1962	Колорадо-Спрінгс	Швеція	Канада	США
30.	1963	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР
31.	1964	Інсбрук	СРСР	Швеція	ЧССР
32.	1965	Тампере	СРСР	ЧССР	Швеція
33.	1966	Любляна	СРСР	ЧССР	Канада
34.	1967	Відень	СРСР	Швеція	Канада
35.	1968	Гренобль	СРСР	ЧССР	Канада
36.	1969	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР
37.	1970	Стокгольм	СРСР	Швеція	ЧССР
38.	1971	Берн, Женева	СРСР	ЧССР	Швеція
39.	1972	Прага	ЧССР	СРСР	Швеція
40.	1973	Москва	СРСР	Швеція	ЧССР
41.	1974	Хельсінкі	СРСР	ЧССР	Швеція
42.	1975	Мюнхен, Дюссельдорф	СРСР	ЧССР	Швеція
43.	1976	Катовіце	ЧССР	СРСР	Швеція
44.	1977	Відень	ЧССР	Швеція	СРСР
45.	1978	Прага	СРСР	ЧССР	Канада
46.	1979	Москва	СРСР	ЧССР	Швеція
47.	1981	Стокгольм, Гетеборг	СРСР	Швеція	ЧССР
48.	1982	Хельсінкі, Тампере	СРСР	ЧССР	Канада
49.	1983	Дюссельдорф, Дортмунд, Мюнхен	СРСР	ЧССР	Канада
50.	1985	Прага	ЧССР	Канада	СРСР
51.	1986	Москва	СРСР	Швеція	Канада
52.	1987	Відень	Швеція	СРСР	ЧССР
53.	1989	Стокгольм	СРСР	Канада	ЧССР
54.	1990	Берн, Фрібург	СРСР	Швеція	ЧССР
55.	1991	Турку, Хельсінкі	Швеція	Канада	СРСР

Кілька підсумкових даних про виступи на чемпіонатах радянських хокеїстів. У дужках після кількості зіграних матчів — кількість закинутих шайб (у воротарів — пропущених). Воротарі: А. Трефілов — 9 (18), О. Мар'їн — 4 (7), В. Мишкін — 1 (0); захисники: В. Фетісов — 10 (3), І. Кравчук — 10 (1), В. Малахов — 10 (0), О. Гусаров — 10 (1), І. Бякін — 10 (2), Д. Миронов — 10 (4), В. Константинов — 10 (0), О. Касатонов — 9 (13); нападаючі: В. Козлов — 10 (3), П. Буре — 10 (3), С. Немчинов — 10 (2), В. Каменський — 10 (6), А. Ломакін — 10 (3), О. Семак — 10 (5), В. Буцаєв — 10 (4), О. Жамнов — 10 (4), В. Биков — 10 (4), В. Зеленукін — 9 (0), С. Макаров — 8 (3), Д. Квартальнов — 7 (0).

Збірна СРСР виступила у 34 чемпіонатах світу і Європи, де провела 297 матчів, отримала 252 перемоги, 19 разів зіграла внічию і 26 — програла. Різниця закинутих і пропущених шайб становить 1976—538. За цей час збірна СРСР зустрілася з командами 16 країн. Пропонуємо ці результати.

	І	В	Н	П	Ш
1. Швеція	54	40	7	7	250—111
2. ЧСФР	52	33	8	11	204—119
3. Фінляндія	40	40	0	0	298—60
4. Канада	39	29	4	6	181—88
5. США	32	31	0	1	258—66
6. ФРН	28	28	0	0	246—32
7. НДР	16	16	0	0	135—9
8. Польща	16	15	0	1	166—23
9. Швейцарія	8	8	0	0	76—15
10. Норвегія	5	5	0	0	53—6
11. Італія	2	2	0	0	20—3
12. Голландія	1	1	0	0	10—1
13. Японія	1	1	0	0	16—0
14. Румунія	1	1	0	0	18—1
15. Угорщина	1	1	0	0	19—1
16. Австрія	1	1	0	0	22—1

КУБОК «ГЛОБЕН»

Цього року вперше було розіграно Кубок «Глобен». Цей швидкоплинний турнір, в якому взяли участь національні збірні СРСР, Швеції, Фінляндії і ЧСФР, пройшов у Стокгольмі на знаменитій «Глобен арені».

Команди зіграли між собою по одному разу: СРСР — Фінляндія — 9:6 (шайби в радянській команді закинули Каменський — 2, Козлов — 2, Гордіук — 2, Кравчук, Немчинов, Зелепукін), Швеція — ЧСФР — 4:2, СРСР — ЧСФР — 2:2 (Кравчук, Каменський), Швеція — Фінляндія — 2:1, Фінляндія — ЧСФР — 7:2, СРСР — Швеція — 6:4 (Константинов, Трухно, Дамєнський, Семак, Уваєв, Буре).

У вирішальному матчі з господарями радянських хокеїстів влаштувала лише перемога. І вони добилися її легко й невимушено. Уже на 2-й хвилині рахунок був 2:0 на користь наших майстрів. Цією перевагою вони не поступились до кінця гри. Шведи залишилися другими, на третій позиції — збірна Фінляндії.

Кращим воротарем названий Ю. Таммі (Фінляндія), захисником — І. Кравчук (СРСР), нападаючим — В. Каменський (СРСР). В. Каменський став також кращим гравцем турніру.

У складі збірної СРСР виступали захисники з київського «Сокола» В. Ширяєв і О. Житник.

У МІСТІ НА НЕВІ

Традиційний турнір других збірних на приз «Ленинградской правды» й закінчився традиційною перемогою радянських хокеїстів. Збірна СРСР на цей раз мала статус олімпійської. Їй протидіяли

резервні склади головних команд Швеції, Фінляндії, США і Німеччини. Наші майстри послідовно обіграли фіннів — 4:1, американців — 5:1 і німців — 5:3.

Доля призу вирішувалась в заключному матчі збірних СРСР і Швеції, котрі підійшли до нього без очкових втрат. Початок поєдинку виявився напрочуд невдалим для радянських спортсменів — вони примудрилися пропустити в свої ворота чотири шайби. Однак зуміли налагодити гру і перемогли — 6:4.

У підсумку в шведів виявилось на два очки менше і друге місце, третью фінішувала команда Фінляндії.

Збірна СРСР виступала в такому складі: воротарі — М. Ємельянов («Мечел») і І. Мухометов («Динамо» М — 2); захисники — Б. Миронов (ЦСКА), С. Сорокін, Д. Каспарайтіс, Є. Попихін (усі — «Динамо» М), Ю. Гунько («Сокол»), С. Озолінш («Динамо» Р), А. Копоть («Трактор»), Д. Жеребков («Іжорець») і Є. Наместников («Торпедо» Н); нападаючі — І. Бякін (ЦСКА), А. Ковальов («Динамо» М), К. Сподаренко і М. Бородулін (обидва — «Торпедо» У-К), М. Волков («Крила Рад»), К. Коротков («Спартак»), Д. Ложкін («Динамо» Ми), О. Свержов («Салават Юлаєв»), С. Жолток («Динамо» Р), О. Кузьмінський («Сокол») і В. Чинахов («Торпедо» Я). Тренери — В. Каменєв і В. Голдобін.

І КУБОК ЧЕМПІОНІВ ПОСТУПИЛИСЬ

Ідея проведення розіграшу Кубка європейських чемпіонів належить нинішньому президентові ІХФ Гюнтеру Сабетці. Очолюваний ним Німецький хокейний союз ФРН виступив з ініціативою проведення КЄЧ у 1965 р. Того ж року розпочався перший турнір, який завершився вже в 1966 р. У перших трьох розіграшах радянські чемпіони не виступали, переможцями ставали хокеїсти клубу ЗКЛ (Брно). І це закономірно, бо в його складі змагалися відомі чехословацькі майстри Надрхал, Поч, Ванек, Шевчик, Іржик, Бубник, Фарда, Черни, Махач.

А потім настала ера ЦСКА, який 20 разів виграв почесний приз, у тому числі 13 разів підряд. Це число виявилось нещасливим для арміїців, бо на ньому перервалася переможна серія. Правда, перервали її московські динамівці, які відібрали в арміїців титул чемпіонів країни.

Команда «Динамо» (Москва) й представляла СРСР у черговому розіграші Кубка європейських чемпіонів, фінальна частина якої пройшла в Дюссельдорфі. Турнір мав солідний призовий фонд — 225 тисяч швейцарських франків. Переможць отримував 70 тисяч, другий фіналіст — 55, третій призер — 40 тисяч. У фіналі виступа-

ли 6 команд. «Спарта» (Прага) у попередньому матчі обіграла місцевий клуб «Дюссельдорф», а ТПС (Турку, Фінляндія) — швейцарський «Лугано».

У півфіналі московське «Динамо», вільне від попередніх матчів, з мінімальною перевагою обіграло ТПС — 3:2. В другому півфінальному матчі шведський клуб «Юргорден» виявився сильнішим за «Спарту».

Рахунок 3:2 повторився і в фіналі. Але, на жаль, не на користь радянських хокеїстів. Уперше володарем Кубка європейських чемпіонів став клуб із Швеції.

Пропонуємо результати всіх фінальних поєдинків Кубка європейських чемпіонів.

1. 1966 р. ЗКЛ (Брно, ЧССР) — «Фюссен» (ФРН).
2. 1967 р. ЗКЛ (Брно, ЧССР) — «Ільвес» (Тампере, Фінляндія).
3. 1968 р. ЗКЛ (Брно, ЧССР) — «Дукла» (Іглава, ЧССР).
4. 1969 р. ЦСКА (Москва) — «Клагенфурт» (Австрія).
5. 1970 р. ЦСКА (Москва) — «Спартак» (Москва).
6. 1971 р. ЦСКА (Москва) — «Дукла» (Іглава, ЧССР).
7. 1972 р. ЦСКА (Москва) — «Брюнес» (Евле, Швеція).
8. 1973 р. ЦСКА (Москва) — «Брюнес» (Евле, Швеція).
9. 1974 р. ЦСКА (Москва) — «Тесла» (Пардубіце, ЧССР).
10. 1975 р. «Крила Рад» (Москва) — «Дукла» (Іглава, ЧССР).
11. 1976 р. ЦСКА (Москва) — «Польді» (Кладно, ЧССР).
12. 1977 р. «Польді» (Кладно, ЧССР) — «Спартак» (Москва).
13. 1978 р. ЦСКА (Москва) — «Польді» (Кладно, ЧССР).
14. 1979 р. (Інсбрук, Австрія): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Польді» (Кладно, ЧССР), 3. «Ессет» (Порі, Фінляндія), 4. «Шелефтео» (Швеція).
15. 1980 р. (Інсбрук, Австрія): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Таппара» (Тампере, Фінляндія), 3. «Слован» (Братіслава, ЧССР), 4. «Модо» (Ерпшелодсвік, Швеція).
16. 1981 р. (Вальгардена, Італія): 1. ЦСКА (Москва), 2. ІФК (Хельсінкі, Фінляндія), 3. «Польді» (Кладно, ЧССР), 4. «Брюнес» (Евле, Швеція).
17. 1982 р. (Дюссельдорф, ФРН): 1. ЦСКА (Москва), 2. ВЖКГ (Острава, ЧССР), 3. «Ріссерзее» (ФРН), 4. «Керпет» (Оулу, Фінляндія).
18. 1983 р. (Тампере, Фінляндія): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Дукла» (Іглава, ЧССР), 3. «Таппара» (Тампере, Фінляндія), 4. «Розенхайм» (ФРН).
19. 1984 р. (Вальгардена, Італія): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Дукла» (Іглава, ЧССР), 3. «Динамо» (Берлін, НДР), 4. «Юргорден» (Швеція).
20. 1985 р. (Париж, Франція): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Кельн»

(ФРН), 3. «Дукла» (Іглава, ЧССР), 4. АІК (Стокгольм, Швеція), 5. «Полонія» (Битом, Польща).

21. 1986 р. (Розенхайм, ФРН): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Седертелье» (Швеція), 3. «Розенхайм» (ФРН), 4. «Дукла» (Іглава, ЧССР), 5. «Сен-Жерве» (Франція).

22. 1987 р. (Лугано, Швейцарія): 1. ЦСКА (Москва), 2. ВСЖ (Кошіце, ЧССР), 3. «Фер'єстад» (Карлстад, Швеція), 4. «Лугано» (Швейцарія).

23. 1988 р. (Давос, Швейцарія): 1. СЦКА (Москва), 2. «Тесла» (Пардубіце, ЧССР), 3. «Таппара» (Тампере, Фінляндія), 4. «Б'єркленен» (Умео, Швеція).

24. 1989 р. (Кельн, ФРН): 1. ЦСКА (Москва), 2. ВСЖ (Кошіце, ЧССР), 3. «Кельн» (ФРН), 4. «Фер'єстад» (Карлстад, Швеція).

25. 1990 р. (Західний Берлін): 1. ЦСКА (Москва), 2. «Юргорден» (Стокгольм, Швеція), 3. ТПС (Турку, Фінляндія), 4. «Розенхайм» (ФРН).

26. 1991 р. (Дюссельдорф). «Юргорден» (Швеція) — «Динамо» (Москва).

СКЛАДИ КОМАНД ВИЩОЇ ЛІГИ

«ДИНАМО» МОСКВА

Головний тренер — заслужений майстер спорту (змс), заслужений тренер (зтр) СРСР Володимир Юрзінов.

Начальник команди — змс, зтр РРФСР Віталій Давидов.

Тренери — майстер спорту (мс) Петро Воробйов, змс Зінетулла Біялетдінов.

Воротарі: мс Андрій Трефілов (1969), мс Михайло Шталенков (1965), Ільдар Мухаметов (1972).

Захисники: мс Олександр Юдін (1969), мс Дмитро Фролов (1966), Дарюс Каспарайтіс (1972), мс Сергій Сорокін (1969), мс Дмитро Філімонов (1971), мс Олег Шаргородський (1969), мс Дмитро Юшкевич (1971), мс Володимир Крамської (1967), мс Сергій Баутін (1967), Євген Грибко (1973).

Нападаючі: змс Андрій Ломакін (1964), змс Олександр Семак (1966), майстер спорту міжнародного класу (мсмк) Равіль Хайдаров (1966), мс Ігор Дорофеев (1968), мс Сергій Петренко (1968), мс Олександр Гальченко (1967), мс Олександр Карповцев (1970), мс Ігор Корольов (1970), мсмк Олексій Жамнов (1970), мс Ян Камінський (1971), мсмк Олександр Андрієвський (1968), Олексій Ковальов (1973), мс Равіль Якубов (1970), Андрій Ніколишин (1973), мс Віталій Карамнов (1968), мс Валерій Чорний (1969), Ігор Вахмутов (1971), Олексій Яшин (1973), мс Роман Ільїн (1970),

«СПАРТАК» МОСКВА

Головний тренер — змс Олександр Якушев.

Начальник команди — Андрій Троян.

Тренери — мс Валентин Аншпін, мс Юрій Новиков.

Воротарі: мсмк Олексій Мар'їн (1964), мсмк Сергій Голошумов (1963).

Захисники: мсмк Володимир Тюрников (1963), мсмк Вячеслав Уваєв (1966), мс Сергій Фокін (1963), мс Олег Мисенко (1965), мс Юрій Яшин (1967), мс Михайло Митькін (1967), мс Сергій Бутко (1968), Ілля Макаров (1972), Федір Степанов (1971).

Нападаючі: мс Андрій Попугаєв (1965), мс Олексій Барков (1965), мсмк Олексій Ткачук (1964), мс Микола Борщевський (1965), мс Ігор Болдін (1964), мс Віталій Прохоров (1966), мс Герман Волгін (1963), мсмк Сергій Бушмельов (1966), Олександр Селіванов (1971), мс Костянтин Коротков (1972), мс Георгій Євтюхін (1970), Дмитро Шамонін (1972).

«КРИЛА РАД» МОСКВА

Головний тренер — змс, зтр СРСР Ігор Дмитрієв.

Начальник команди — Борис Длугач.

Тренери — мсмк Сергій Котов, мс, зтр РРФСР Олександр Зарубін,

Воротарі: мсмк Дмитро Миронов (1965), мс Дмитро Єрофеев (1970), Дмитро Стулов (1973), мс Вадим Подрезов (1965), мс Вадим Брезгунов (1970), мс Ігор Іванов (1970), мс Юрій Страхов (1959), мс Олександр Лисенко (1964), мс Олександр Скопінцев (1971), Микола Шедров (1975), мсмк Олександр Фаткуллін (1961).

Нападаючі: мсмк Віктор Гордіюк (1970), мс Ігор Борисков (1969), мс Олексій Кудашов (1971), мс Олексій Степанов (1972), Віталій Томілін (1974), мс Геннадій Лебедев (1969), мсмк Ігор Семантович (1966), мс Сергій Макаров (1971), мс Андрій Потаїчук (1970), мс Михайло Волков (1972), мс Володимир Терехов (1971), змс Юрій Хмільов (1964), мс Сергій Зайцев (1963), мс Сергій Золотов (1971), мс Сергій Одинцов (1962).

ЦСКА МОСКВА

Головний тренер — мс, зтр СРСР Віктор Тихонов.

Начальник команди — мс, зтр РРФСР Валерій Гушнін.

Тренери — змс Віктор Кузьмін, мсмк Володимир Попов.

Воротарі: мсмк Максим Михайловський (1970), Сергій Наумов (1969).

Захисники: мсмк Володимир Малахов (1968), мсмк Ігор Малихін (1969), змс Ігор Кравчук (1966), мс Борис Миронов (1972), мс Дмитро Мотков (1971); мсмк Сергій Зубов (1970), мс Євген Наместников (1971), мс Олексій Житник (1972), Артур Октябрьов (1973).

Нападаючі: змс Валерій Каменський (1966), мсмк Вячеслав Козлов (1972), мсмк Ігор Масленников (1965), змс Євген Давидов (1967), мсмк Вячеслав Буцаєв (1970), мсмк Ігор Чибірев (1968), мсмк Павло Костичкін (1968), мс Сергій Востриков (1964), мс Олег Петров (1971), Альберт Лещев (1971), мс Сергій Кривокарасов (1974), мсмк Андрій Коваленко (1970), мс Олександр Прокоп'єв (1971), Дмитро Старостенко (1973), Володимир Жашков (1973).

ЖК «РИГА»

Головний тренер — Евалд Грабовскіс.

Начальник команди — мс Вячеслав Назаров.

Тренери — мс Юріс Репс, мс Михайло Васильюнок.

Воротарі: Вадим Нікітін (1964), Сергій Поляков (1970), Петеріс Скудра (1970).

Захисники: Віктор Ігнат'єв (1970), мс Нормундс Сейейс (1968), мс Сергій Чудінов (1962), мс Костянтин Григор'єв (1966), Сандіс Озолінш (1972), Деніс Червяков (1970), Айґарс Митченков (1972), Артурс Кунакс (1973), Аґріс Роштокс (1969), Роландс Мейнартс (1971).

Нападаючі: мс Олександр Керч (1967), мс Ігор Акулінін (1965), мс Сергій Болдавешко (1970), мс Юріс Окульскіс (1969), Сергій Жолток (1972), мс Ілмарс Томанс (1968), мс Ігор Павлов (1965), Григорій Пантелеев (1972), мс Сергій Тепляков (1961), мс Вячеслав Фандуєв (1969), мс Олег Знарк (1963), Леонід Томбаєв (1970), Сергій Сентін (1972), мс Гарій Вітолінш (1968), Олег Юренко (1973), Яніс Томанс (1973), Айґарс Разгалс (1969), Олександр Чунчуков (1971).

«ХІМІК» ВОСКРЕСЕНСЬК

Головний тренер — мс, зтр СРСР Володимир Васильєв.

Начальник команди — мс Олександр Волков.

Тренери — мс, зтр РРФСР Геннадій Сирцов, Олексій Гутов.

Воротарі: мс Олексій Червяков (1965), мс Олег Лаврєвський (1966).

Захисники: мс мс Олександр Смирнов (1964), мс мс Сергій Селянин (1966), мс Андрій Яковенко (1965), мс Олег Кобзєв (1970), мс Ігор Монаєнков (1967), мс Ігор Уланов (1969), мс Олексій Яшкін (1965), Кирило Тарасов (1973), Микола Сирцов (1971).

Нападаючі: мс Герман Титов (1965), мс Альберт Мальґін (1966), мс мс Леонід Трухно (1963), мс Лев Бердичевський (1965), мс Ігор Латішев (1964), мс Роман Оксютя (1970), мс Андрій Квартальнов (1963), мс Леонід Торопченко (1968), мс Сергій Березін (1971), Олег Сантурян (1970), Олександр Чербаєв (1973), Ігор Александров (1973), мс мс Дмитро Квартальнов (1966).

«ТОРПЕДО» ЯРОСЛАВЛЬ

Головний тренер — мс Альберт Данилов.

Начальник команди — Ігор Алексєєв.

Тренери — Геннадій Мильников, Юрій Лукін.

Воротарі: мс Сергій Костюхін (1962), мс мс Дмитро Саприкін (1960), Ігор Галкін (1969).

Захисники: мс Андрій Жуков (1963), Михайло Ковальков (1970), мс мс Ігор Мартинов (1964), мс Сергій Усанов (1963), мс Владислав Шведов (1970), Андрій Соболев (1969), мс Олексій Путилін (1970), Андрій Ємелін (1970), мс Сергій Лукичов (1960).

Нападаючі: мс Андрій Тарасенко (1968), мс Сергій Мартинюк (1971), Олександр Ардишев (1968), Андрій Смирнов (1970), мс Дмитро Затевахін (1964), мс Едуард Горбачов (1969), Олексій Горшков (1971), мс Костянтин Перегудов (1969), Егор Башкатов (1971), мс Дмитро Зинін (1968), мс Борис Биковський (1969), мс Аркадій Обухов (1963), мс Михайло Мікешин (1971), Володимир Самілін (1972), Олександр Аґєєв (1972), Віталій Чинахов (1972), Володимир Хамракулов (1971).

«СОКІЛ» КИЇВ

Головний тренер — зтр України Олександр Фадеєв.

Начальник команди — зтр РРФСР Яків Каменецький.

Тренери — мс Валерій Голдобін, мс Анатолій Давидов.

Воротарі: мс Сергій Гучаченко (1971), Євґен Бруль (1967).

Захисники: Юрій Гунько (1972), мс Сергій Лубнін (1959), Олександр Савицький (1971), мс Вячеслав Тимченко (1971), мс Володимир Кирик (1967), Олег Полковников (1973), Олександр Алексєєв (1974), Микола Майко (1974).

Нападаючі: мс Олег Бурханов (1964), мс Едуард Валіуллін (1966), Василь Василенко (1966), мс Вадим Кулабухов (1969), Едуард Кудерметов (1972), мс Анатолій Найда (1965), мс Валентин Олещький (1971), мс Олег Снітков (1965), мс Іван Свицицький (1970), мс Андрій Сидоров (1969), Михайло Фадеєв (1971), Дмитро Підгурський (1974), Олексій Омельяненко (1974), Сергій Лола (1974), Ігор Шуст (1974), Андрій Уткін (1972), Іван Волоґжанинов (1973).

«ТОРПЕДО» УСТЬ-КАМЕНОГОРСЬК

Головний тренер — зтр Казахстану Володимир Гольц.

Начальник команди — Юрій Селіверстов.

Тренери — Олег Домрачев, Валерій Кириченко.

Воротарі: мс Володимир Бородулін (1961), Олександр Шинін (1970).

Захисники: мс Сергій Кислицин (1958), мс Віктор Федорченко (1961), мс Ігор Землянов (1967), мс Ігор Медведєв (1969), Ігор Нікітін (1973), Володимир Антипін (1970), Андрій Насиров (1972).

Нападаючі: мс Андрій Соловйов (1959), мс Ігор Дорохін (1962), мс Ігор Бєляєвський (1963), мс Михайло Бородулін (1967), мс Олександр Корешков (1968), мс Костянтин Шафранов (1968), мс Борис Фукс (1969), мс Юрій Каратаєв (1969), мс Павло Каменцев (1969), мс Андрій Райський (1970), Костянтин Сподаренко (1972), Олег Кряжев (1970), Ерлан Сагимбаєв (1970), Сергій Белкін (1968).

«ТОРПЕДО» НИЖНІЙ НОВГОРОД

Головний тренер — зтр РРФСР Валерій Шапошников.

Начальник команди — Валерій Сюзяєв.

Тренери — мс Олександр Кокурін, мс Сергій Тюляпкін.

Воротарі: Олексій Івашкін (1969), Олексій Ігнатенко (1970).

Захисники: мс Сергій Куїнін (1958), мсмік Володимир Федосов (1964), мс Микола Голишев (1961), мс Лев Латін (1966), мс Михайло Пресняков (1955), мс Сергій Макаров (1964), мс Вадим Галіхманов (1968), мс Олег Наместников (1970), Сергій Семенов (1971), Андрій Куликов (1974), мс Вадим Мусатов (1967).

Нападаючі: змс Михайло Варнаков (1957), мс Сергій Новоселов (1965), мс Сергій Шестериков (1967), мсмік Павло Торгаєв (1966), мс Вячеслав Р'янов (1959), мс Анатолій Водоп'янов (1960), мс Андрій Галкін (1967), мс Олег Яшин (1968), мс Станіслав Панфіленков (1969), мс Володимир Кирєєв (1967), Едуард Белозерцев (1970), мс Олексій Ротанов (1966), Роман Горєв (1971), мс Павло Кадиков (1966), Євген Бабариков (1974), Олексій Іванов (1974), мс Айдар Мусакаєв (1970), Вадим Январьов (1970), мс Володимир Коньков (1962), мс Євген Кудимов (1966), Сергій Брайцев (1974).

«ЛАДА» ТОЛЬЯТТІ

Головний тренер — мс, зтр СРСР Геннадій Цигуров.

Тренери — Олександр Тичкін, зтр РРФСР Сергій Михальов.

Воротарі: Андрій Болсуновський (1964), мс Сергій Дроздов.

Захисники: мс Валерій Сидоров (1959), Володимир Тарасов (1968), мс Олександр Воронкін (1962), мс Олександр Каменський (1963), мс Андрій Смирнов (1967), мс Денис Цигуров (1971), мс Ігор Нікітін (1966), Ігор Рижих (1965), мс Олег Волков (1969).

Нападаючі: мс Сергій Мойсєєв (1965), мс Ігор Горюнов (1967), Валерій Бєхов (1967), Євген Корешков (1970), Ігор Жилінський (1963), мс Микола Мартинєко (1963), Едуард Поляков (1966), мс Анатолій Ємелін (1964), мс Олександр Іванов (1965), мс Вячеслав Безукладников (1968), Денис Метлюк (1972), мс Микола Суханов (1960).

«ТРАКТОР» ЧЕЛЯБІНСЬК

Головний тренер — мсмік Валерій Белоусов.

Начальник команди — Марко Вінницький.

Тренери — мс, зтр РРФСР Анатолій Шустов, мс Сергій Григоркін.

Воротарі: Андрій Баталов (1970), мс Андрій Зуєв (1964), Едуард Сидоров (1971).

Захисники: Олександр Шварєв (1967), мс Костянтин Ісаков (1967), Артем Копоть (1972), Олег Давидов (1971), Андрій Сапожников (1971), мс Сергій Тертишний (1970), мс Валерій Нікулін (1969), Вадим Гловацький (1970).

Нападаючі: мс Сергій Хрущов (1962), Павло Лазарєв (1970), мс Ігор Федулов (1966), Валерій Карпов (1971), мс Сергій Голяко (1970), мс Сергій Іванов (1960), мс Олег Мальцев (1963), мс Анатолій Чистяков (1962), Андрій Кудінов (1970), мс Костянтин Астраханцев (1967), Равіль Гусманов (1972), Ігор Варицький (1971), Сергій Р'ябкін (1970), Олег Черкасов (1969), Євген Зінов'єв (1968), Євген Бобікін (1970), Станіслав Туголуков (1970), Олександр Троїцький (1969).

«АВТОМОБІЛІСТ» ЕКАТЕРИНБУРГ

Головний тренер — змс Віктор Кузнєцов.

Начальник команди — Михайло Майорчик.

Тренер — мс Володимир Прокоф'єв.

Воротарі: мс Альберт Ширгазієв (1966), Андрій Сагітов (1963).

Захисники: мс Віктор Авдєєв (1964), мс Павло Веліжанин (1966), мс Андрій Корціунов (1966), мс Вячеслав Мішенін (1965), мс Олег Поротников (1964), Дмитро Альохін (1969), Володимир Карімов (1971), Андрій Апрін (1965).

Нападаючі: мс Володимир Єрьомін (1965), мс Дмитро Попов (1965), мс Закер'ян Гатаулін (1966), мс Ігор Захаров (1970), мс Дмитро Таран (1969), мс Сергій Кулаков (1969), мс Дмитро Пірожков (1971), Станіслав Хритошин (1964), мс Андрій Болдін (1964), Андрій Чирков (1965), Дмитро Назаров (1971), Андрій Кузьмін (1971).

«АВАНГАРД» ОМСЬК

Головний тренер — Леонід Кисельов.

Начальник команди — Станіслав Первушин.

Тренери — Юрій Синюгін, Володимир Шевченко.

Воротарі: Сергій Храпков (1962), Олександр Дмитрієв (1963).

Захисники: Віктор Архипов (1962), мс Олег Бурлуцький (1964), Юрій Панов (1970), Володимир Капуловський (1960), Сергій Коробкін (1968), мс Володимир Єловиков (1966), Олег Качєсов (1965), Олег Угольничков (1968).

Нападаючі: Ігор Корешков (1966), Сергій Губарєв (1965), Олександр Нєстеров (1971), Ігор Д'яків (1967), Едуард Астахов (1969), Сергій Бердников (1971), Сергій Жеребцов (1972), мс Во-

лодимир Єфремов (1962), мс Віктор Беяков (1963), Сергій Єлаков (1964), Павло Цуканов (1970), мс Валерій Ботвинко (1964), Андрій Селезов (1967), Олександр Ветров (1965), Дмитро Заливін (1972).

«ІТІЛЬ» КАЗАНЬ

Головний тренер — мс Юрій Очнев.

Начальник команди — Віктор Левицький.

Тренери — мс Володимир Гусев, Олександр Чернецов.

Воротарі: мс Сергій Абрамов (1959), Костянтин Бахуташи-лі (1970).

Захисники: мс Олексій Пучков (1962), мс Сергій Закамський (1958), мс Олег Кофтун (1966), мс Рафік Якубов (1966), мс Вячеслав Рахан (1964), мс Андрій Зубков (1964), Володимир Старостін (1972), Олександр Зав'ялов (1969), Владислав Макаров (1969), мс Рінат Гімбаев (1962), мс Дмитро Балмін (1970).

Нападаючі: мс Ільдар Рахматуллін (1961), мс Андрій Макаров (1964), мс Андрій Писарев (1961), Алмаз Гаріфуллін (1971), Ігор Крашенинников (1971), мс Вадим Шайдуллін (1965), Рішат Рімаєв (1964), Рінат Касьянов (1971), мс Гліб Веселов (1969), Рашид Гімаєв (1962), мс Анатолій Львов (1964), Ільнур Гізатуллін (1969), Андрій Кирилов (1966), Євген Чепрасов (1972).

«ДИНАМО» МІНСЬК

Головний тренер — зтр Беларусі Володимир Сафронов.

Начальник команди — зтр Беларусі Юрій Никонов.

Тренер — мс Валерій Воронін.

Воротарі: мс Олександр Шумидуб (1964), Олександр Гаврильонок (1965).

Захисники: Олексій Гіро (1967), мс Едуард Дяконов (1964), мс Ігор Філін (1963), Олександр Циплаков (1967), мс Ігор Матушкін (1965), Олександр Алексєєв (1968), Володимир Копоть (1971), Олег Романов (1970), Марат Аскаров (1971).

Нападаючі: мс Андрій Дмитрієв (1962), мс Ігор Бубенчиков (1961), мс Андрій Ковальов (1966), мс Сергій Хаткевич (1966), мс Вячеслав Черчес (1966), мс Василь Панков (1968), мс Віктор Карачун (1968), мс Едуард Занковець (1969), Володимир Циплаков (1969), мс Андрій Расолько (1968), Юрій Файков (1969), Олег Антоненко (1971), мс Вадим Бекбулатов (1970), Ігор Тарновський (1971), Сергій Шитковський (1970).

КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР

ВИЩА ЛІГА

22 вересня

«Спартак» — «Торпедо» Н
«Авангард» — «Торпедо» Я
«Автомобіліст» — «Ітіль»
«Трактор» — «Крила Рад»

23 вересня

«Динамо» М — «Динамо» Мн
«Лада» — «Динамо» Р
«Хімік» — ЦСКА
«Торпедо» У-К — «Сокіл»

24 вересня

«Спартак» — «Торпедо» Я
«Авангард» — «Торпедо» Н
«Автомобіліст» — «Крила Рад»
«Трактор» — «Ітіль»

25 вересня

«Динамо» М — «Динамо» Р
«Лада» — «Динамо» Мн
«Хімік» — «Сокіл»
«Торпедо» У-К — ЦСКА

27 вересня

«Крила Рад» — «Авангард»
«Ітіль» — «Спартак»
«Торпедо» Я — «Автомобіліст»

28 вересня

«ЦСКА» — «Лада»
«Сокіл» — «Динамо» М
«Динамо» Р — «Торпедо» У-К
«Динамо» Мн — «Хімік»

29 вересня

«Крила Рад» — «Спартак»
«Ітіль» — «Авангард»
«Торпедо» Я — «Трактор»
«Торпедо» Н — «Автомобіліст»

30 вересня

ЦСКА — «Динамо» М
«Сокіл» — «Лада»
«Динамо» Р — «Хімік»
«Динамо» Мн — «Торпедо» У-К

2 жовтня

«Спартак» — «Авангард»
«Автомобіліст» — «Трактор»
«Ітіль» — «Торпедо» Н
«Торпедо» Я — «Крила Рад»

3 жовтня

«Лада» — «Динамо» М
«Хімік» — «Торпедо» У-К
ЦСКА — «Сокіл»
«Динамо» Мн — «Динамо» Р

4 жовтня

«Торпедо» Я — «Ітіль»
«Торпедо» Н — «Крила Рад»

5 жовтня

«Авангард» — «Автомобіліст»
«Трактор» — «Спартак»
«Динамо» М — «Торпедо» У-К
«Хімік» — «Лада»
ЦСКА — «Динамо» Мн
«Сокіл» — «Динамо» Р

6 жовтня

«Крила Рад» — «Ітіль»
«Торпедо» Н — «Торпедо» Я

7 жовтня

«Авангард» — «Трактор»
«Автомобіліст» — «Спартак»
«Динамо» М — «Хімік»
«Торпедо» У-К — «Лада»
«Динамо» Р — ЦСКА

«Динамо» Мн — «Сокил»

10 жовтня

«Спартак» — «Динамо» М
«Авангард» — «Лада»
«Автомобіліст» — «Торпедо» У-К
«Трактор» — «Хімік»
«Крила Рад» — «Динамо» Мн
«Ігіль» — «Динамо» Р
«Торпедо» Я — ЦСКА
«Торпедо» Н — «Сокил»

12 жовтня

«Спартак» — «Лада»
«Авангард» — «Динамо» М
«Автомобіліст» — «Хімік»
«Трактор» — «Торпедо» У-К
«Сокил» — «Торпедо» Я
«Крила Рад» — «Динамо» Р
«Ігіль» — «Динамо» Мн
«Торпедо» Н — ЦСКА

15 жовтня

«Динамо» М — «Трактор»
«Лада» — «Автомобіліст»
«Хімік» — «Авангард»
«Торпедо» У-К — «Спартак»
ЦСКА — «Ігіль»
«Сокил» — «Крила Рад»
«Динамо» Р — «Торпедо» Н
«Динамо» Мн — «Торпедо» Я

17 жовтня

«Динамо» М — «Автомобіліст»
«Лада» — «Трактор»
«Хімік» — «Спартак»
«Торпедо» У-К — «Авангард»
«Сокил» — «Ігіль»
«Динамо» Р — «Торпедо» Я
«Динамо» Мн — «Торпедо» Н
ЦСКА — «Крила Рад»

20 жовтня

«Спартак» — «Сокил»
«Авангард» — ЦСКА

«Автомобіліст» — «Динамо» Мн
«Трактор» — «Динамо» Р
«Лада» — «Торпедо» Я

21 жовтня

«Крила Рад» — «Торпедо» У-К
«Ігіль» — «Хімік»
«Торпедо» Н — «Динамо» М

22 жовтня

«Спартак» — ЦСКА
«Авангард» — «Сокил»
«Автомобіліст» — «Динамо» Р
«Трактор» — «Динамо» Мн

23 жовтня

«Крила Рад» — «Хімік»
«Ігіль» — «Торпедо» У-К
«Торпедо» Я — «Динамо» М
«Торпедо» Н — «Лада»

25 жовтня

ЦСКА — «Трактор»
«Сокил» — «Автомобіліст»
«Динамо» Р — «Авангард»
«Динамо» Мн — «Спартак»

26 жовтня

«Динамо» М — «Ігіль»
«Лада» — «Крила Рад»
«Хімік» — «Торпедо» Н
«Торпедо» У-К — «Торпедо» Я

27 жовтня

ЦСКА — «Автомобіліст»
«Сокил» — «Трактор»
«Динамо» Р — «Спартак»
«Динамо» Мн — «Авангард»

28 жовтня

«Динамо» М — «Крила Рад»
«Лада» — «Ігіль»
«Хімік» — «Торпедо» Я
«Торпедо» У-К — «Торпедо» Н

19 жовтня

«Спартак» — «Автомобіліст»

30 жовтня

«Трактор» — «Авангард»
«Сокил» — ЦСКА

31 жовтня

«Торпедо» У-К — «Динамо» М
«Динамо» Р — «Динамо» Мн
«Крила Рад» — «Торпедо» Н
«Ігіль» — «Торпедо» Я

1 листопада

«Спартак» — «Хімік»
«Автомобіліст» — «Лада»

8 листопада

«Спартак» — «Торпедо» У-К
«Авангард» — «Хімік»
«Автомобіліст» — «Динамо» М
«Трактор» — «Лада»
«Крила Рад» — «Сокил»
«Ігіль» — ЦСКА
«Торпедо» Я — «Динамо» Мн
«Торпедо» Н — «Динамо» Р

4 листопада

«Авангард» — «Спартак»
«Трактор» — «Динамо» М
«Крила Рад» — ЦСКА
«Ігіль» — «Сокил»
«Торпедо» Я — «Динамо» Р
«Лада» — «Торпедо» У-К

18 листопада

«Динамо» М — «Авангард»
«Лада» — «Спартак»
«Хімік» — «Трактор»
«Торпедо» У-К — «Автомобіліст»

16 листопада

ЦСКА — «Торпедо» Я
«Сокил» — «Торпедо» Н
«Динамо» Р — «Ігіль»

«Динамо» Мн — «Крила Рад»

17 листопада

«Динамо» М — «Спартак»
«Лада» — «Авангард»
«Хімік» — «Автомобіліст»
«Торпедо» У-К — «Трактор»

18 листопада

ЦСКА — «Торпедо» Н
«Динамо» Р — «Крила Рад»
«Динамо» Мн — «Ігіль»
«Торпедо» Я — «Сокил»

19 листопада

«Динамо» М — «Лада»
«Торпедо» У-К — «Хімік»

20 листопада

«Спартак» — «Трактор»
«Автомобіліст» — «Авангард»

21 листопада

«Динамо» Р — «Сокил»
«Динамо» Мн — ЦСКА
«Ігіль» — «Крила Рад»
«Торпедо» Я — «Торпедо» Н

22 листопада

«Хімік» — «Динамо» М

23 листопада

«Авангард» — «Торпедо» У-К
«Трактор» — «Автомобіліст»
«Крила Рад» — «Торпедо» Я
«Торпедо» Н — «Ігіль»

24 листопада

«Лада» — «Хімік»
ЦСКА — «Динамо» Р
«Сокил» — «Динамо» Мн

26 листопада

«Спартак» — «Ігіль»

«Авангард» — «Крила Рад»
«Автомобіліст» — «Торпедо» Н
«Трактор» — «Торпедо» Я

27 листопада

«Динамо» М — «Сокіл»
«Лада» — ЦСКА
«Хімік» — «Динамо» Мн
«Торпедо» У-К — «Динамо» Р

28 листопада

«Спартак» — «Крила Рад»
«Авангард» — «Ігіль»
«Автомобіліст» — «Торпедо» Я
«Трактор» — «Торпедо» Н

29 листопада

«Динамо» М — ЦСКА
«Лада» — «Сокіл»
«Хімік» — «Динамо» Р
«Торпедо» У-К — «Динамо» Мн

1 грудня

«Крила Рад» — «Трактор»
«Ігіль» — «Автомобіліст»
«Торпедо» Я — «Авангард»
«Торпедо» Н — «Спартак»

2 грудня

ЦСКА — «Торпедо» У-К
«Сокіл» — «Хімік»
«Динамо» Р — «Лада»
«Динамо» Мн — «Динамо» М

3 грудня

«Крила Рад» — «Автомобіліст»
«Ігіль» — «Трактор»
«Торпедо» Я — «Спартак»
«Торпедо» Н — «Авангард»

4 грудня

ЦСКА — «Хімік»
«Сокіл» — «Торпедо» У-К

«Динамо» Р — «Динамо» М
«Динамо» Мн — «Лада»

7 грудня

«Спартак» — «Динамо» Мн
«Авангард» — «Динамо» Р
«Автомобіліст» — «Сокіл»
«Трактор» — ЦСКА
«Динамо» М — «Торпедо» Н
«Хімік» — «Ігіль»
«Торпедо» У-К — «Крила Рад»
«Торпедо» Я — «Лада»

9 грудня

«Спартак» — «Динамо» Р
«Авангард» — «Динамо» Мн
«Автомобіліст» — ЦСКА
«Трактор» — «Сокіл»
«Динамо» М — «Торпедо» Н
«Лада» — «Торпедо» Н
«Хімік» — «Крила Рад»
«Торпедо» У-К — «Ігіль»

12 грудня

ЦСКА — «Авангард»
«Сокіл» — «Спартак»
«Динамо» Р — «Трактор»
«Динамо» Мн — «Автомобіліст»
«Крила Рад» — «Лада»
«Ігіль» — «Динамо» М
«Торпедо» Я — «Торпедо» У-К
«Торпедо» Н — «Хімік»

14 грудня

ЦСКА — «Спартак»
«Сокіл» — «Авангард»
«Динамо» Р — «Автомобіліст»
«Динамо» Мн — «Трактор»
«Крила Рад» — «Динамо» М
«Ігіль» — «Лада»
«Торпедо» Я — «Хімік»
«Торпедо» Н — «Торпедо» У-К

КАЛЕНДАР ІГОР ЧЕМПІОНАТУ СРСР

ПЕРША ЛІГА. ЗАХІДНА ЗОНА

10—11 вересня

СКА — «Прогрес»
«Кренгольм» — «Динамо»

11—12 вересня

«Кристал» Е — «Кристал» С
14—15 вересня
СКА — «Динамо»
«Кренгольм» — «Прогрес»

15—16 вересня

«Кристал» Е — «Дизеліст»
«Металург» — «Кристал» С
«Буран» — «Сокіл»

19—20 вересня

«Кристал» С — «Буран»
«Дизеліст» — «Сокіл»
«Динамо» — «Металург»
«Прогрес» — «Кристал» Е

24—25 вересня

«Кристал» С — «Сокіл»
«Дизеліст» — «Буран»
«Динамо» — «Кристал» Е
«Прогрес» — «Металург»

28—26 вересня

СКА — «Кренгольм»

30 вересня — 1 жовтня

«Кристал» Е — СКА
«Металург» — «Кренгольм»
«Буран» — «Прогрес»
«Сокіл» — «Динамо»

3—3 жовтня

«Кристал» С — «Дизеліст»

4—5 жовтня

«Кристал» Е — «Кренгольм»
«Металург» — СКА
«Сокіл» — «Прогрес»

5—6 жовтня

«Динамо» — «Буран»

10—11 жовтня

СКА — «Сокіл»
«Кренгольм» — «Буран»
«Динамо» — «Дизеліст»
«Прогрес» — «Кристал» С

14—15 жовтня

СКА — «Буран»
«Кренгольм» — «Сокіл»
«Динамо» — «Кристал» С
«Прогрес» — «Дизеліст»

15—16 жовтня

«Кристал» Е — «Металург»

20—21 жовтня

«Буран» — «Металург»
«Сокіл» — «Кристал» Е
«Кристал» С — «Кренгольм»
«Дизеліст» — СКА

24—25 жовтня

«Буран» — «Кристал» Е
«Сокіл» — «Металург»
«Кристал» С — СКА
«Дизеліст» — «Кренгольм»

28—26 жовтня

«Динамо» — «Прогрес»

30—31 жовтня

«Кристал» Е — «Прогрес»
«Металург» — «Динамо»
«Буран» — «Дизеліст»
«Сокіл» — «Кристал» С

2—3 листопада

«Кренгольм» — СКА

8—4 листопада

«Кристал» Е — «Динамо»
«Металург» — «Прогрес»
«Буран» — «Кристал» С
«Сокіл» — «Дизеліст»

8—9 листопада

«Металург» — «Дизеліст»
«Динамо» — «Сокіл»
«Прогрес» — «Буран»

12—13 листопада

СКА — «Металург»
«Кренгольм» — «Кристал» В
«Прогрес» — «Сокіл»

16—17 листопада

СКА — «Кристал» Е
«Кренгольм» — «Металург»
«Дизеліст» — «Кристал» С

17—18 листопада

«Буран» — «Динамо»

21—22 листопада

«Металург» — «Кристал» Е

23—24 листопада

«Буран» — «Кренгольм»

«Сокіл» — СКА

«Кристал» С — «Прогрес»
«Дизеліст» — «Динамо»

27—28 листопада

«Буран» — СКА
«Сокіл» — «Кренгольм»
«Кристал» С — «Динамо»
«Дизеліст» — «Прогрес»

3—4 грудня

СКА — «Дизеліст»
«Кренгольм» — «Кристал» С
«Кристал» Е — «Сокіл»
«Металург» — «Буран»

7—8 грудня

СКА — «Кристал» С
«Кренгольм» — «Дизеліст»
«Кристал» Е — «Буран»
«Металург» — «Сокіл»
«Прогрес» — «Динамо»

14—15 грудня

«Кристал» С — «Металург»
«Дизеліст» — «Кристал» Е
«Динамо» — «Кренгольм»
«Прогрес» — СКА

18—19 грудня

«Сокіл» — «Буран»
«Кристал» С — «Кристал» Е
«Дизеліст» — «Металург»
«Динамо» — СКА
«Прогрес» — «Кренгольм»

СПРАВОЧНОЕ ИЗДАНИЕ

Браницкий Виктор Петрович
Каневский Леонид Генрихович
Сайко Василий Афанасьевич и др.

ХОККЕЙ — 91/92

Справочник-календарь

Составитель
Герасименко Дмитрий Федотович

Киев, «Здоровья»

(На украинском языке)

Завідуючий редакцією Б. А. Нартовський

Художник обкладинки С. В. Чурій

Художній редактор М. Ф. Кормило

Технічний редактор Л. О. Запольська

Коректори Т. П. Єрьоменко,

І. Л. Злагоус, В. І. Коваль

ІВ № 4579

Здано до складання 16.08.91. Підп. до друку 09.10.91.
Формат 70×108/32. Папір друк. № 4. Гарн. літ. Друк. вис.
Ум. друк. арк. 3,15. Ум. фарб.-відб. 3,50. Обл.-вид. арк.
4,32. Тираж 20 000 прим. Зам. 1—301. Ціна 1 крб.

Видавництво «Здоров'я», 252601, МСП, Київ-1,
вул. Чкалова, 65.

Надруковано з матриць Головного підприємства республі-
канського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» на Ки-
ївській книжковій фабриці, 252054, Київ, вул. Воровського, 24.